

บทที่ 2 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการพัฒนารูปแบบรายการโทรทัศน์ประเภทรายการข่าวสำหรับผู้ปกครองทางการได้ยินและการสื่อความหมาย ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมียุทธศาสตร์ขั้นพื้นฐาน แนวคิด หรือทฤษฎีที่นำมาอ้างอิง โดยทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการพัฒนารูปแบบรายการโทรทัศน์ประเภทรายการข่าวสำหรับผู้ปกครองทางการได้ยินและการสื่อความหมาย ประกอบด้วย

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสื่อโทรทัศน์
- 2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรายการโทรทัศน์ประเภทข่าว
- 2.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครองทางการได้ยินและการสื่อความหมาย
- 2.4 ทฤษฎีการสื่อความหมายสำหรับผู้ปกครองทางการได้ยินและการสื่อความหมาย
- 2.5 ทฤษฎีการสร้างเครื่องมือวิจัย
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสื่อโทรทัศน์

2.1.1 ความหมายของสื่อโทรทัศน์

คำว่า สื่อโทรทัศน์มีผู้ให้คำจำกัดความไว้หลายท่าน ดังที่ได้กล่าวไว้ต่อไปนี้

ชนิษฐา ลีมวงศ์ทอง [5] กล่าวว่า โทรทัศน์ (Television) เป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อประชาชนมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับสื่ออื่น ๆ เนื่องจากความเป็นสื่อที่มีทั้งภาพและเสียง ทำให้เกิดความได้เปรียบทางด้านการชักจูงใจ เพราะมนุษย์เรามักจะเชื่อในสิ่งที่ตนเองเห็น (Seeing is Believing) นอกจากนี้ โทรทัศน์ยังเป็นสื่อแห่งความสดใหม่ สามารถเชื่อมโยงข่าวสาร สาระ ความรู้จากทั่วทุกมุมโลกมาให้ผู้ชมได้รับทราบ บทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบันของโทรทัศน์ ก็คือ การเป็นสื่อที่นำเสนอความบันเทิงอย่างครบครันที่ผู้ชมไม่จำเป็นต้องออกไปหาความบันเทิงนอกบ้าน ทั้งละคร ภาพยนตร์ ทำให้โทรทัศน์เป็นสื่อที่ทรงพลังและยากจะหาสื่อใดมาเทียบเคียง

จากหนังสือของกรมประชาสัมพันธ์ [6] ได้กล่าวถึงพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2498 มาตรา 3 ได้ให้คำจำกัดความของวิทยุโทรทัศน์ว่า “วิทยุโทรทัศน์ หมายถึง การส่งหรือรับภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหวในลักษณะไม่ถาวรด้วยคลื่นแฮดเชียน”

อรุณีประภา หอมเศรษฐี [7] ยังได้กล่าวถึงวิทยุโทรทัศน์ว่า กรมโฆษณาการได้ออกประกาศ เมื่อปี พ.ศ. 2595 เรื่องการใช้ศัพท์ “TELEVISION” ตามหลักอักษรศาสตร์ คือ คำว่า “Tele” แปลว่า ไกล หรือ โทร คำว่า “Vision” ถ้าใช้ในลักษณะ Abstract (อาการนาม) แปลว่า ทรรศน์ หรือการมองเห็น แต่ถ้าใช้ในลักษณะ Concrete (สิ่งที่เห็น, ยิน, ฟัง, สัมผัสด้วยอาการทั้ง 5) แปลว่า ภาพ เพราะฉะนั้น “Television” จึงแปลว่าวิทยุโทรภาพ ในสมัยต่อมา คำว่า “วิทยุโทรทัศน์” เป็นที่นิยมแพร่หลายกว่า “วิทยุโทรภาพ” และมีการตัดทอนภาษาเหลือใช้คำว่า “โทรทัศน์” เท่านั้น และเป็นที่เข้าใจว่า หมายถึง “วิทยุโทรทัศน์” นั่นเอง

2.1.2 ประวัติของสื่อโทรทัศน์ในประเทศไทย

กิจการโทรทัศน์ในประเทศไทยมีลักษณะแตกต่างกันไปในแต่ละยุคสมัย โทรทัศน์ถือเป็นสื่อที่มีอิทธิพลและบทบาทต่อผู้ชมค่อนข้างสูง ด้วยคุณสมบัติที่สามารถให้ได้ทั้งภาพ และเสียง รวมไปถึง ความรวดเร็ว ความสมจริง ทำให้ความนิยมในโทรทัศน์เพิ่มขึ้น จนปัจจุบันสื่อโทรทัศน์ยังถือเป็นอีกสื่อหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อสังคมเป็นอย่างมาก ซึ่งมีวิวัฒนาการแบ่งออกได้ดังต่อไปนี้ [8]

2.1.2.1 ทศวรรษ 2490 ยุคบุกเบิกโทรทัศน์ไทย (2491 - 2499)

2493 จอมพล ป. พิบูลสงครามได้อ่านบทความของสรรพศิริ วิริยะศิริ เจ้าหน้าที่ข่าวต่างประเทศ ของกรมโฆษณาการ เกี่ยวกับปรากฏการณ์การประดิษฐ์โทรทัศน์ในยุโรป และอเมริกา จนทำให้ จอมพล ป. มีความคิดที่อยากจะตั้งสถานีโทรทัศน์ขึ้นในประเทศไทยบ้าง เพื่อใช้เป็นสื่อเพื่อการศึกษา การแพทย์ การสาธารณสุข และเป็นเครื่องมือตอบโต้ฝ่ายตรงข้าม และเสริมอิทธิพลทางการเมืองให้กับตัวเอง ในตอนแรกจะจัดตั้งสถานีโทรทัศน์โดยใช้งบประมาณแผ่นดิน แต่เนื่องจากประเทศ ยังประสบปัญหาด้านการเงินอยู่ จนทำให้มีลคนคัดค้านเรื่องนี้พอสมควร และสุดท้ายจึงได้มีการจัดตั้ง สถานีโทรทัศน์ขึ้นภายใต้ บริษัท ไทยโทรทัศน์ จำกัด ด้วยทุนจดทะเบียน 20 ล้านบาท มีการส่ง เจ้าหน้าที่ไปดูงานและฝึกอบรมด้านโทรทัศน์ที่บริษัท อาร์ซีเอ ประเทศสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ ยังมีการประกวดราคาเครื่องรับ-ส่งโทรทัศน์ และการเตรียมงานด้านเทคนิคโทรทัศน์ขึ้น และในช่วงทศวรรษนี้เอง กรมหมื่นนราธิปพงษ์ประพันธ์ ได้ทรงบัญญัติศัพท์ วิทยุโทรทัศน์ขึ้น

ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการนำวิทยุโทรทัศน์เข้ามาเป็นครั้งแรก คือ นายประสิทธิ์ ทวีสิน ประธาน กรรมการบริษัทวิทยุเชิงวิทยุและโทรภาพ โดยนำเครื่องส่ง 1 เครื่อง เครื่องรับ 4 เครื่องหนักกว่า 2 ตัน ทำการทดลองให้คณะรัฐมนตรีชมเป็นครั้งแรกที่ทำเนียบรัฐบาล และต่อมาเมื่อ 19 กรกฎาคม 2495 ได้เปิดให้ประชาชนที่ศาลาเฉลิมกรุงชม ในครั้งนั้นมีผู้ชมอย่างล้นหลามเนื่องจากเป็นของแปลกใหม่

วันที่ 24 มิถุนายน 2498 จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ทำพิธีเปิดสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีช่อง 4 บางขุนพรหมขึ้นเป็นสถานีโทรทัศน์แห่งแรกของประเทศไทย โดยมีคุณจำนง รังสิกุล เป็นหัวหน้าสถานีคนแรก และออกอากาศในระบบขาวดำ รายการในระยะแรกเป็นรายการเพื่อความบันเทิง เช่น นาลีเกมาเล่นสดออกทีวี มีรายการสนทนา รายการตอบคำถามชิงรางวัล และละคร

2.1.2.2 โทรทัศน์กับเครื่องมือทางการเมือง (2500 - 2509)

โทรทัศน์ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือทางการทหารและการเมือง ระหว่าง จอมพล ป. พิบูลสงคราม และจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ โดยจอมพลสฤษดิ์ ยึดอำนาจได้จากการปฏิวัติและได้ริเริ่มแนวคิดในการจัดตั้งสถานีโทรทัศน์แห่งที่ 2 ขึ้นในประเทศไทย โดยใช้งบประมาณจากหน่วยงานทหารในการจัดตั้งสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 (ระบบขาวดำ) ขึ้นเพื่อเป็นสื่อกลางในการสร้างสัมพันธ์ระหว่างทหารและประชาชนและได้ทำพิธีเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2501 (ปัจจุบันสถานีโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 7 ขาวดำ ได้เปลี่ยนมาออกอากาศในระบบสีภายใต้ชื่อสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง 5)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าในยุคนี้ มีโทรทัศน์ในไทยแล้ว 2 ช่อง คือ สถานีโทรทัศน์ช่อง 4 บางขุนพรหม และ สถานีโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 7 (ระบบขาวดำ)

2.1.2.3 ยุคเติบโตและการก้าวสู่โทรทัศน์ระบบสี (2510 - 2519)

วันที่ 27 พฤศจิกายน 2510 สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง 7 เริ่มแพร่ภาพออกอากาศในระบบสีเป็นสถานีแรกในประเทศไทย ภายใต้การดำเนินการของบริษัทกรุงเทพและวิทยุ จำกัด ซึ่งได้รับสัมปทานจากกองทัพบก โดยออกอากาศการถ่ายทอดการประกวดนางสาวไทย เป็นรายการแรก จากนั้น 26 มีนาคม 2513 สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 3 เริ่มออกอากาศอย่างเป็นทางการในระบบสี ถือเป็นสถานีโทรทัศน์แห่งที่ 2 ของประเทศไทยในระบบสี ภายใต้การดำเนินการของบริษัท บางกอก เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด

ในระหว่างนั้น ช่วงปี 2511 เมื่อมีโทรทัศน์แล้ว 3 ช่องจึงมีความคิดร่วมกันก่อนมีการจัดตั้งทีวีพูล หรือโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทยขึ้น เพื่อให้โทรทัศน์แต่ละช่องได้ร่วมถ่ายทอดเหตุการณ์สำคัญด้วยกัน โดยใช้ทรัพยากรเดียวกัน จึงมีการก่อตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2511 มีพลตรีประสิทธิ์ ชื่นบุญ เป็นประธานคนแรก

เมื่อมีโทรทัศน์สีเกิดขึ้นสองช่อง ทำให้โทรทัศน์ระบบขาวดำต้องปรับตัวเองเพื่อให้แข่งขันได้ในตลาด ในปี 2517 ถือเป็นปีแห่งการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ด้านเทคโนโลยีโทรทัศน์ของประเทศไทย เพราะสถานีโทรทัศน์ที่ออกอากาศในระบบขาวดำ 2 ช่องที่มีอยู่เดิมได้เปลี่ยนระบบออกอากาศเป็นระบบสี คือ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวี ช่อง 4 (ระบบขาวดำ) เปลี่ยนเป็นสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 9 (ระบบสี) และสถานีโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 7 (ระบบขาวดำ) เปลี่ยนเป็น สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง 5 (ระบบสี)

ปี 2519 ได้เกิดการควบคุมสื่อทีวีขึ้น เมื่อเกิดเหตุการณ์ 6 ตุลา ช่อง 9 เป็นช่องเดียวที่รายงานข่าวอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งเกิดผลกระทบต่อรัฐบาล และรัฐบาลรู้ถึงอิทธิพลของทีวีในการสื่อสาร ดังนั้นจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจึงทำให้

- กรรมการผู้จัดการและทีมข่าวถูกปลด
- รัฐบาลควบคุมสื่อ กำหนดเนื้อหารายการที่เสริมความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- ให้ออกอากาศข่าวภาคค่ำตอน 20.00 น.
- ใ้บันทึกเทปรายการที่เกี่ยวข้องการเมืองล่วงหน้า
- ยุบช่อง 9 และเปลี่ยนเป็น สถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อสมท ในรูปแบบรัฐวิสาหกิจ

2.1.2.4 การพัฒนาธุรกิจอย่างต่อเนื่อง (2520 - 2529)

เมื่อเกิดโทรทัศน์สีแล้ว ทุกช่องก็ต่างต้องแข่งขันกันอย่างเต็มที่ โดยสถานีโทรทัศน์ทุกช่องแข่งกันปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพระบบสีของตัวเอง แต่จากเหตุการณ์ที่เริ่มมีการควบคุมสื่อในการนำเสนอข่าวสารมากขึ้น และการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองก็ถูกควบคุมอย่างเข้มงวด ทำให้สถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ มุ่งเน้นนำเสนอความบันเทิง และมุ่งผลิตรายการที่จะทำให้ได้ผลกำไรทางธุรกิจ ในยุคนี้ได้มีการนำเข้าละครจีนที่เป็นหนังชุดหลายเรื่อง จนได้รับความนิยมและสร้างเรตติ้งให้สถานีโทรทัศน์อย่างมาก และในยุคนี้เองที่บริษัทไทยโทรทัศน์ถูกยุบด้วยเหตุผลที่ว่าขาดทุน และก่อตั้งขึ้นเป็นองค์กรสื่อสารมวลชน มาบริหารงานสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 แทน

2.1.2.5 ยุคทองของโทรทัศน์ไทย (2530 - 2539)

ทศวรรษนี้ถือเป็นยุคทองของกิจการโทรทัศน์ไทย เนื่องจากเป็นทศวรรษที่ประเทศไทยมีครบทั้งโทรทัศน์ประเภทรับชมได้โดยไม่เสียค่าสมาชิก หรือ ฟรีทีวี (Free TV) และโทรทัศน์แบบบอกรับเป็นสมาชิก (Subscription TV) นอกจากนี้ยังเป็นช่วงที่เศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจของประเทศอยู่ในช่วงขาขึ้น ซึ่งส่งผลให้อุตสาหกรรมโทรทัศน์ในประเทศไทยเดิมโตเป็นอย่างมาก จนทำให้เกิดเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ขึ้น ดังนี้

วันที่ 1 พฤศจิกายน 2531 มีการทดลองออกอากาศสถานีโทรทัศน์สีแห่งประเทศไทย ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์ขึ้น ซึ่งเป็นสถานีที่ได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐบาลของประเทศไทย เพื่อทำหน้าที่เป็นสถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษา เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของทางราชการสู่ประชาชน และเพื่อประโยชน์สาธารณะ รวมไปถึงการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชน ตลอดจนเป็นสถานีโทรทัศน์แม่ข่ายให้แก่ สถานีโทรทัศน์ส่วนภูมิภาค ในเครือข่ายของกรมประชาสัมพันธ์ทั่วประเทศ (ปัจจุบันคือ ส.ท.ท. 11)

นอกจากนี้ยังมีการก่อตั้งโทรทัศน์แบบบอกรับสมาชิกขึ้น 3 รายคือ เดือนตุลาคม 2532 สถานีโทรทัศน์ ไอบีซี เคเบิล ทีวี เริ่มดำเนินการกิจการธุรกิจโทรทัศน์แบบบอกรับเป็นสมาชิกรายแรกของประเทศไทย ภายใต้การดำเนินงานโดย บริษัท อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล บอร์ดคาสติ้ง คอร์เปอร์เรชั่น จำกัด

ปี พ.ศ. 2533 สถานีโทรทัศน์ ไทยสกาย เคเบิล ทีวี เริ่มดำเนินการธุรกิจโทรทัศน์แบบบอกรับเป็นสมาชิก ภายใต้การดำเนินการของบริษัท สยามบอร์ดคาสติ้ง จำกัด (ต่อมาสถานีโทรทัศน์ ไทยสกาย เคเบิล ทีวี ได้ยุติการดำเนินธุรกิจลงในปี 2540 เนื่องจากประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ)

ปี พ.ศ. 2537 สถานีโทรทัศน์ ไอทีวี เริ่มดำเนินการออกอากาศสถานีโทรทัศน์แบบฟรีทีวี ภายใต้ปรัชญาทีวีเสรี โดยมีบริษัทสยามเอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด เป็นผู้รับสัมปทาน และดำเนินการบริหารสถานี ต่อมาสถานีโทรทัศน์ไอทีวี มีการเปลี่ยนสมาชิกผู้ถือหุ้น และการซื้อขายกิจการผ่านตลาดหลักทรัพย์ จนภายหลังได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ทำให้ต้องเปลี่ยนชื่อเป็น สถานีโทรทัศน์ระบบยูเอชเอฟทีไอทีวี และเข้ามาอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักนายกรัฐมนตรี จากนั้นในเวลาต่อมา สถานีโทรทัศน์ระบบยูเอชเอฟทีไอทีวีต้องยุติการออกอากาศไปโดยช่องสัญญาณ ดังกล่าวได้นำมาใช้ส่งสัญญาณสถานีโทรทัศน์สาธารณะช่องทีพีบีเอสแทน

นอกจากนี้ ในยุคนี้ถือเป็นช่วงที่เศรษฐกิจของประเทศเติบโต ลือมีรายได้มากขึ้นจากเม็ดเงินของโฆษณาจากภาคธุรกิจ ทำให้สื่อโทรทัศน์มีเงินลงทุนในการผลิตรายการดี ๆ และมีคุณภาพมากขึ้น ในช่วงนี้มีการผลิตรายการต้นทุนสูง เช่น ละครที่มีการลงทุนมาก ไปถ่ายทำต่างประเทศ รายการต้นทุนสูงถ่ายทำนอกสถานที่ หรือแม้แต่ข่าวภาคภาษาอังกฤษ อย่างไรก็ตาม รายการโทรทัศน์ก็ยังคงมุ่งเน้น “ความบันเทิง” อยู่นั่นเอง ในประเด็นนี้สะท้อนให้เห็นว่า รากฐานของรสนิยมในการชมโทรทัศน์ที่ “ต้องการความบันเทิง” มากกว่าอย่างอื่นนั้นเป็นเพราะตั้งแต่ยุคเริ่มแรกของการมีโทรทัศน์ ในไทยรายการก็เน้นความบันเทิงมาตั้งแต่แรก โดยมีปัจจัยทั้ง รายการบันเทิงผลิตได้ง่าย ต้นทุนไม่สูง ประกอบกับการควบคุมเรื่องการเมืองและการนำเสนอข่าวสารทำให้โทรทัศน์ไม่อยากเจ็บตัว อีกทั้ง

รายการบันเทิงสามารถสร้างกำไรทางธุรกิจให้สถานีโทรทัศน์ได้มาก ตามแนวคิดโทรทัศน์เชิงพาณิชย์ ทำให้การชมโทรทัศน์ในไทยมุ่งเน้นในเรื่อง “ความบันเทิง” ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

2.1.2.6 การแข่งขันทางธุรกิจภายใต้เศรษฐกิจยุคฟองสบู่แตก

สภาพเศรษฐกิจในทศวรรษ 2540 ส่งผลกระทบอย่างยิ่งต่อกิจการโทรทัศน์ในประเทศไทย โดยสถานีโทรทัศน์ต่างต้องปรับตัวและการบริหารสถานีให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงเขตเศรษฐกิจในยุคฟองสบู่แตก เหตุการณ์สำคัญเกี่ยวกับกิจการโทรทัศน์ในทศวรรษนี้ มีดังนี้

วันที่ 10 พฤศจิกายน 2540 สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 5 ได้จัดตั้งโครงการ Thai TV Global Network ขึ้นเพื่อเผยแพร่ภาพรายการโทรทัศน์ไทยผ่านดาวเทียมไปยังประเทศต่างๆ ทั่วโลก

วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2541 ยูทีวี และ ไอบีซี ตัดสินใจรวมกิจการกันเนื่องจากไม่สามารถแบกรับภาระทางการเงินที่เกิดจากสภาพปัญหาเศรษฐกิจในขณะนั้น โดยได้เปลี่ยนมาใช้ชื่อเป็น บริษัท ยูไนเต็ด บอร์ด คาสติ้ง คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และออกอากาศโทรทัศน์ประเภทบอกรับเป็นสมาชิก ภายใต้ชื่อ ยูบีซี (ต่อมาในปี 2549 ยูบีซีได้มีการเปลี่ยนผู้ถือหุ้นใหญ่ และเปลี่ยนชื่อมาเป็น ทูวี่ชั่นส์)

เดือนมิถุนายน 2548 องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทยได้เริ่มทำการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ และภายหลังเปลี่ยนชื่อมาเป็น บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) โดยสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 9 อสมท ได้เปลี่ยนชื่อมาเป็น สถานีโทรทัศน์ โมเดิร์นไนน์ ทีวี

2.1.2.7 ยุคเริ่มต้นดิจิตอลทีวีในประเทศไทย

กว่า 60 ปีของวงการโทรทัศน์เมืองไทยตั้งแต่สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีช่อง 4 บางขุนพรหม ประเทศไทย ไม่ได้ปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีในการออกอากาศไปมากนัก จะมีการปรับเปลี่ยนอยู่ 2 ช่วงใหญ่ๆ คือ การปรับเปลี่ยนการออกอากาศจากภาพขาวดำมาเป็นระบบภาพสี ลากรเปลี่ยนการออกอากาศในย่าน VHF มาเป็นย่าน UHF แต่ก็ไม่ได้เป็นการปรับเปลี่ยนที่เด่นชัด เพราะสถานีเก่ายังคงออกอากาศในย่าน VHF เว้นแต่สถานี TITV ที่เริ่มออกอากาศในย่าน UHF ซึ่งต่อมาช่องสัญญาณดังกล่าวตกเป็นของ TPBS นอกเหนือจากนั้นก็ยังคงออกอากาศในย่าน VHF เช่นเดิมนอกจากช่อง 3 ที่เปลี่ยนมาออกอากาศในย่าน UHF ในปี 2550 [9]

หากเปรียบเทียบกับการพัฒนาาระบบการแพร่ภาพการออกอากาศโทรทัศน์ในประเทศไทยกับต่างประเทศอย่างอเมริกา ยุโรป หรือญี่ปุ่น ประเทศอยู่ในขั้นที่พัฒนาช้ากว่าทั้งนี้อาจเป็นเพราะยังไม่มีหน่วยงานที่คอยควบคุมกำกับดูแลคลื่นความถี่แบบจริงจัง จนเกิด กสทช. ขึ้นมา การผลักดันให้ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการออกอากาศจากระบบอนาล็อกเป็นดิจิทัลจึงเป็นรูปเป็นร่างอย่างชัดเจน

ในการใช้งานคลื่นความถี่ต่างๆ ทั้งในการแพร่ภาพออกอากาศรายการวิทยุ รายการโทรทัศน์หรือการใช้คลื่นความถี่ในการติดต่อสื่อสารจำเป็นต้องมีหน่วยงานที่เข้ามาควบคุมการใช้คลื่นความถี่แยกหมวดหมู่ในการใช้งานให้ชัดเจน มีกฎเกณฑ์ในการใช้งานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และไม่เกิดการรบกวนซึ่งกันและกัน ทั้งนี้เนื่องจากตัวย่านความถี่ที่ใช้งานมีอยู่อย่างจำกัดไม่สามารถจะสร้างเพิ่มขึ้นได้ หากไม่มีการจัดสรรหรือควบคุมที่ดีจะเกิดการแย่งชิงใช้งานของความถี่ขึ้นได้ นอกจากนี้หน่วยงานดังกล่าวยังมีหน้าที่รับเรื่องร้องทุกข์ดูแลผลประโยชน์ของประชาชนให้ได้รับผลประโยชน์จากการใช้คลื่นความถี่ต่าง ๆ อย่างสูงสุด หน่วยงานลักษณะดังกล่าวได้เกิดขึ้นมานานแล้วแต่ไม่ได้มีหน้าที่กำกับดูแลอย่างชัดเจนจริงจังมีการเปลี่ยนแปลงโดยตลอด จนเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2554 ประเทศไทยได้มีคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ หรือ กสทช. (The National Broadcasting and Telecommunications Commission : NBTC) เกิดขึ้นเพื่อกำกับดูแลการใช้คลื่นความถี่อย่างจริงจัง

เมื่อมีผู้รับผิดชอบอย่างเป็นทางการแล้ว การพัฒนาการแพร่ภาพดิจิทัลทีวีจึงเดินหน้าตามประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง แผนการเปลี่ยนระบบการรับสัญญาณวิทยุโทรทัศน์เป็นระบบดิจิทัล กล่าวโดยสรุปคือ ภายในปี 2556 ต้องมีแผนในการเปลี่ยนระบบการรับส่งสัญญาณวิทยุโทรทัศน์ภาคพื้นดินเป็นระบบดิจิทัล โดยได้มีการเปิดประมูลช่องสัญญาณดิจิทัลทีวีไปเมื่อวันที่ 26 - 27 ธันวาคม 2556 ซึ่งในขณะนั้นได้มีการทดลองแพร่ภาพรายการดิจิทัลทีวีไปบ้างแล้ว จนเมื่อวันที่ 6 มกราคม 2557 ทาง กสทช. ได้ประกาศผลการประมูลช่องดิจิทัลทีวีทั้ง 24 ช่อง และประกาศในเริ่มออกอากาศในวันที่ 1 เมษายน 2557 และในปี 2563 ระบบการแพร่ภาพรายการโทรทัศน์ภาคพื้นดินแบบอนาล็อกที่เคยรับชมก็จะหมดไป

2.1.3 คุณสมบัติของสื่อโทรทัศน์

ผู้คนส่วนใหญ่ให้ความสนใจในสื่อโทรทัศน์ เนื่องจากโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีคุณสมบัติสำคัญด้วยกันหลายประการ ดังนี้ [10]

1. สามารถส่งสารไปยังผู้รับได้คราวละมาก ๆ และมีความสามารถในการดึงดูดความสนใจของผู้รับสารด้วยการนำเสนอทั้งภาพและเสียง
2. การหมุนเวียนของข่าวสาร สามารถนำเสนอข่าวสารและเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ทันทั่วทั้งที่ด้วยการส่งสัญญาณสด (Live Broadcast) ไปได้กว้างไกลทั่วโลก ทำให้ผู้รับสารมีส่วนร่วมในเหตุการณ์เดียวกัน ในเวลาเดียวกัน (Real Time)
3. ผลสะท้อนกลับของข่าวสาร เนื่องจากโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อประชาชน ดังนั้นผลสะท้อนกลับ (Feedback) จากการนำเสนอข่าวสาร หรือรายการต่าง ๆ มักจะเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวาง (Talk of Town)
4. การให้น้ำหนักความสำคัญของสาร โดยทั่วไปแล้วโทรทัศน์จะเน้นหนักในการให้ความบันเทิง และข่าวสารสาระต่าง ๆ แต่เมื่อมีเหตุการณ์สำคัญ และมีผลกระทบต่อประชาชน โทรทัศน์สามารถที่จะเน้นการนำเสนอเรื่องราวนั้น ๆ อย่างเต็มที่และต่อเนื่อง เช่น เหตุการณ์ผู้ก่อการร้ายจับเครื่องบินชนตึก World Trade Center ในสหรัฐอเมริกา หรือเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัย (สึนามิ) ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2547 ในประเทศไทย โทรทัศน์หลายช่องในเมืองไทยได้พร้อมในกันให้ความสำคัญกับการรายงานข่าวสึนามิ โดยลดการนำเสนอรายการบันเทิง และรายการปกติจนกว่าสถานการณ์จะคลี่คลาย

2.1.4 การสื่อความหมายของโทรทัศน์

เสียง (Sound) เป็นส่วนประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของรายการโทรทัศน์ เสียงมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของผู้ชม ทั้งทางด้านการให้ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ และสร้างความรู้สึกลึกและอารมณ์ที่ผู้ชมมีต่อเรื่องที่กำลังชม เสียงช่วยสร้างความคิดแก่ผู้ชมว่า ควรจะให้ความหมายที่มีต่อภาพที่กำลังชมอย่างไร รวมทั้งเกิดความรู้สึกและอารมณ์อย่างไร เสียงมีอิทธิพลต่อการรับรู้และสื่อความหมายของภาพในรายการโทรทัศน์เป็นอย่างมาก [11]

2.1.4.1 หน้าที่ของเสียงในการสื่อความหมายในรายการโทรทัศน์

1. การเล่าเรื่อง (Narrative Function) เสียงเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งในการเล่าเรื่อง เช่น เสียงของตัวละคร ทำให้ผู้ชมเข้าใจละคร
2. การให้ข้อมูล (Informative Function) เสียงสามารถถ่ายทอดข้อมูลที่ต้องการจะบอกให้ผู้ชมได้ทราบถึงข้อมูลได้ เช่น เสียงบรรยายสารคดี
3. การสร้างแรงดึงดูดความสนใจ (Interesting Function) เสียงช่วยสร้างพลังในการดึงดูดความสนใจของผู้ชมให้ติดตามเรื่องราวไปจนจบเรื่องได้ เช่น เสียงพิเศษ

4. การสร้างอารมณ์ (Emotional Function) เสียงสามารถโน้มน้าและควบคุมอารมณ์ของผู้ชมให้เป็นที่ไปตามที่ผู้สร้างสรรค์ต้องการ รวมทั้งการสร้างบรรยากาศของเหตุการณ์ เช่นการใช้เสียงดนตรีแนวลึกลับประกอบละครสืบสวนสอบสวน

2.1.4.2 ประเภทของเสียงในรายการโทรทัศน์

1. เสียงพูด (Speech) ในรายการโทรทัศน์ประเภทนี้ ได้แก่ เสียงที่เกิดจากการพูดของบุคคลที่มาปรากฏตัวในรายการ เช่น นักแสดง พิธีกร ผู้ประกาศ ผู้ดำเนินรายการ ผู้บรรยาย ผู้สื่อข่าว ผู้ให้สัมภาษณ์ แขกรับเชิญ เสียงพูดแบ่งออกตามหน้าที่ได้ 2 ประเภท คือ เสียงพูดแบบเล่าเรื่อง และเสียงพูดแบบสนทนา

2. เสียงพิเศษ (Sound Effect) เป็นเสียงที่ให้ผลพิเศษทางเสียง ได้แก่ เสียงที่สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ประกอบการนำเสนอเรื่องเพื่อสร้างความรู้สึกรมณ์และความหมายต่อเรื่อง

3. เสียงดนตรี (Music) ได้แก่ เสียงที่เกิดจากการบรรเลงของเครื่องดนตรีทั้งหลาย รวมทั้งเสียงเพลงที่ได้มีการประกอบเพลงขึ้นมา เสียงดนตรีมีโครงสร้าง 2 ส่วน คือส่วนที่เป็นเสียงแบบลิเนียร์ และส่วนที่เป็นเสียงแบบไซมัลแทนเนียส

2.1.5 ประเภทรายการโทรทัศน์

รายการโทรทัศน์สามารถจัดแบ่งออกได้หลายประเภท แล้วแต่ว่าจะยึดหลักหรือกฎเกณฑ์ใดเป็นแนวทางในการจัดแบ่งดังกล่าว แต่โดยทั่วไปแล้ว มักนิยมจัดแบ่งประเภทรายการโทรทัศน์โดยยึดบทบาทหน้าที่ของโทรทัศน์ในฐานะที่เป็นสถาบันสื่อสารมวลชนแขนงหนึ่ง นั่นคือ ประเภทรายการโทรทัศน์มักถูกจำแนกออกเป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ คือ [12]

2.1.5.1 รายการประเภทข่าวสาร

รายการประเภทข่าวสาร เป็นรายการที่รายงานเหตุการณ์ เรื่องราว ข้อเท็จจริง หรือข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่มีคุณสมบัติเข้าข่ายองค์ประกอบของข่าว (New Elements) ได้แก่ มีความสดใหม่ โดดเด่น มีความสำคัญหรือความเด่น มีผลกระทบ มีเงื่อนไข มีความแปลก มีความขัดแย้ง เป็นต้น โดยมุ่งจะตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นขั้นพื้นฐาน และสิทธิการรับรู้ของมนุษย์ (Right to Know)

รายการประเภทข่าวสารสามารถนำมาจัดเป็นรายการโทรทัศน์ได้หลากหลายรูปแบบรายการ เช่น รายการข่าว (News) รายการวิเคราะห์หรือวิจารณ์ข่าว (News Analysis or Commentary) รายการสัมภาษณ์ (Interview) รายการสารคดีเชิงข่าว (News Documentary) หรือลักษณะของการรายงานพิเศษ (Special Reports) เป็นต้น

สำหรับรายการข่าวยังมีการจัดแบ่งประเภทตามเนื้อหาของข่าวไว้อย่างชัดเจน เช่น ข่าวในพระราชสำนัก ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวสังคม ข่าวกีฬา ข่าวบันเทิง ข่าวศิลปวัฒนธรรม ข่าวพยากรณ์ดินฟ้าอากาศ เป็นต้น

2.1.5.2 รายการประเภทความรู้หรือการศึกษา

รายการประเภทความรู้หรือการศึกษา เป็นรายการที่มุ่งเน้นให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยตรงหรือทางอ้อม กล่าวคือ อาจเป็นลักษณะของการให้ความรู้ในเนื้อหาสาระของรายการโดยตรง หรืออาจเป็นการให้ความรู้ในเนื้อหาสาระของรายการโดยตรง หรืออาจเป็นการให้ความรู้โดยแฝงหรือสอดแทรกอยู่ในรายการ โดยมีความมุ่งหวังจะให้ผู้ชมรายการได้ความรู้ ได้แง่คิด คติสอนใจ เกิดการประเทืองระดับสติปัญญา หรือเป็นการชี้แนะ กระตุ้นเตือนให้ผู้ชมรายการเกิดความคิดสร้างสรรค์ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน และการประกอบอาชีพการงาน

รายการประเภทความรู้หรือการศึกษาสามารถจัดแบ่งตามลักษณะการนำเสนอเนื้อหาสาระออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. รายการความรู้ทั่วไป (General Education Programme) หมายถึง รายการที่มุ่งให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ แก่ประชาชนทั่วไปด้วยการเลือกสรรเนื้อหา หรือเรื่องราวที่เป็นความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมานำเสนอหรืออาจสอดแทรกไปกับรูปแบบความบันเทิงอื่น ๆ แต่ไม่ใช่เป็นรายการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการเรียนการสอนตามหลักสูตรใด ๆ โดยเฉพาะ แต่อาจมีเนื้อหาที่เสริมหรือใช้เป็นรายการประกอบการสอนได้ ซึ่งอาจแยกออกได้อีก 2 ประเภท คือ

- รายการสาระบันเทิง เป็นรายการที่มุ่งให้ความรู้ หรือให้การศึกษาโดยใช้รูปแบบความบันเทิงเป็นสิ่งดึงดูดและสร้างความน่าสนใจ เช่น รายการสารคดีประเภทต่างๆ รายการเพลง รายการสาระละคร รายการแข่งขันตอบปัญหา รายการเกมโชว์ เป็นต้น

- รายการส่งเสริมการศึกษา เป็นรายการที่มุ่งให้ความรู้ หรือให้การศึกษาเช่นเดียวกับรายการสาระบันเทิง เพียงแต่เนื้อหาความรู้ที่นำเสนอในรายการประเภทนี้จะเน้นเพื่อการศึกษา มากกว่าบันเทิง และเนื้อหาที่นำเสนอ มักจะถูกนำมาจัดระบบเป็นหมวดหมู่ชัดเจน เช่น รายการเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม แนะนำสถานที่สำคัญ เป็นต้น ซึ่งรายการประเภทนี้ไม่ได้ใช้เพื่อประกอบการสอนในหลักสูตรใดๆ โดยเฉพาะ แต่อาจนำไปใช้ประกอบการสอนได้

2. รายการเพื่อการสอน (Instructional Programme) เป็นรายการที่ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ทางการเรียนการสอนโดยตรง เนื้อหาที่ปรากฏในรายการจึงมีความคล้ายคลึงและสอดคล้องกับเนื้อหาของบทเรียน

2.1.5.3 รายการประเภทบันเทิง

รายการประเภทบันเทิงเป็นรายการที่มุ่งเน้นนำเสนอเพื่อให้ความบันเทิงเป็นหลักไม่ได้มุ่งเน้นให้เนื้อหาสาระมากนัก ซึ่งเป็นรายการที่ชมแล้วรู้สึกผ่อนคลายอารมณ์และความตึงเครียด ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินใจอย่างแท้จริง ได้แก่ รายการละคร รายการภาพยนตร์ รายการเกมโชว์ รายการทอล์คโชว์ (รายการสนทนา/สัมภาษณ์) รายการเพลง รายการตลก รายการข่าวบันเทิง เป็นต้น

2.1.5.4 รายการประเภทโฆษณาและบริการธุรกิจ

รายการประเภทโฆษณาและบริการธุรกิจ ส่วนใหญ่จะหมายถึง สปอตโฆษณาสินค้าหรือบริการธุรกิจ ซึ่งรวมไปถึงสปอตค่าประกาศต่างๆ ซึ่งโดยปกติแต่ละสปอตจะมีความยาวตั้งแต่ 15-60 วินาที โดยประมาณ ใช้ออกอากาศแพร่ภาพแทรกในรายการหรือคั่นระหว่างรายการ ซึ่งโทรทัศน์จะมีทั้งข้อดีและข้อเสียดังนี้ [10]

ข้อดีของโทรทัศน์

1. สามารถดึงดูดผู้ชม และสร้างแรงจูงใจให้คล้อยตามได้ จากการนำเสนอทั้งภาพและเสียง
2. สามารถสื่อสารกับผู้ชมจำนวนมากในเวลาเดียวกัน
3. สามารถถ่ายทอดเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้สด ทันที ทำให้ผู้ชมรับรู้ข่าวสารได้รวดเร็ว
4. เปิดโลกทัศน์ให้แก่ผู้ชม เช่น รายการสาระความรู้ต่าง ๆ ที่นำเอาความรู้รอบตัวทั่วทุกมุมโลกให้ได้ชมกันโดยที่ไม่จำเป็นต้องเดินทางไปชมให้ถึงที่ เช่น ความเป็นมาของพีรามิดในอียิปต์
5. เป็นสื่อที่ให้ความบันเทิงในบ้าน (Home Entertainment) ราคาถูก เมื่อเทียบกับการที่ต้องแสวงหาความบันเทิงนอกบ้าน

ข้อเสียของโทรทัศน์

1. เป็นสื่อที่มีอิทธิพลในการครอบงำความคิดผู้ชม หากไม่ใช้วิจารณญาณในการรับข่าวสารและความบันเทิง
2. เนื้อหาของรายการถูกจำกัดด้วยอำนาจทางธุรกิจ เนื่องจากสื่อโทรทัศน์อยู่ได้ด้วยโฆษณา จึงทำให้รายการที่นำเสนอต้องมียอดจำนวนผู้ชม (Rating) ให้สูงที่สุด ทำให้รายการที่มีสารประโยชน์มีน้อยกว่ารายการบันเทิงที่มียอดผู้ชมสูงกว่า
3. ทำให้เกิดค่านิยมที่ฟุ้งเฟ้อ เนื่องจากการถูกชักจูงจากการโฆษณาสินค้า/บริการต่างๆ

2.1.6 หลักการผลิตรายการโทรทัศน์

การผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์จำเป็นต้องมีลำดับขั้นตอนมีการวางแผนลำดับการทำงานที่ดีเพื่อให้ผลงานที่ออกมามีคุณภาพและเสร็จสิ้นในระยะเวลาที่กำหนด ฉะนั้นการผลิตรายการโทรทัศน์ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้ [13]

1. ขั้นตอนเตรียมการก่อนการผลิต (Pre-Production) การเตรียมการก่อนการผลิตเปรียบเสมือนเข็มทิศที่จะกำหนดทิศทางให้กับรายการว่าจะออกแบบสร้างสรรค์รูปแบบรายการอย่างไรจึงจะน่าสนใจ เกิดประโยชน์ และสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้ชมได้ ฉะนั้นในขั้นตอนการเตรียมการก่อนการผลิต จึงประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ดังนี้

1.1 การออกแบบและสร้างสรรค์รายการ เป็นการกำหนดแนวคิดในการผลิตรายการ รวมไปถึงวัตถุประสงค์ของรายการ กลุ่มเป้าหมาย วิธีการนำเสนอ เนื้อหาในรายการ และโครงสร้างของรายการ โดยนำแนวคิดมาขยายให้ชัดเจนถึงกรอบแนวคิดที่จะนำเสนอ ซึ่งแนวคิดของรายการจะเป็นตัวกำหนดประเด็น โดยนำเสนอรายการให้อยู่ในกรอบที่วางไว้

1.2 การวางแผนการผลิตรายการ หลังจากได้ออกแบบและสร้างสรรค์รายการแล้ว กลุ่มงานผลิตรายการต้องมีการประชุมวางแผนการผลิตต่อไป โดยสามารถจัดแบ่งลำดับงานตามกระบวนการวางแผนการผลิต ดังนี้

- การประชุมกลุ่มงานผลิตรายการ ในขั้นตอนนี้จะเป็นการระดมสมองในการเสนอความคิดเห็นและตัดสินใจร่วมกัน การประชุมเตรียมการด้านการผลิตของฝ่ายผลิตรายการ จะเป็นการเริ่มต้นวางแผนการผลิตที่สำคัญ เพื่อวางแนวทางรวบรวมรายละเอียดของรายการให้ออกมาให้ชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามขั้นตอนการวางแผน และตรงตามวัตถุประสงค์ จะได้กำหนดทิศทางรวมถึงการแบ่งงานตามหน้าที่ต่าง ๆ ให้กับกลุ่มงานด้านกำกับรายการ ด้านศิลปกรรม ด้านบท ด้านเทคนิค และผู้ประกาศ ทำให้ทุกคนได้รับรู้หน้าที่ของตนเอง และสามารถดำเนินงานให้เสร็จทันกำหนดเวลาที่ถ่ายทำได้

- การหาข้อมูล เมื่อประชุมหาข้อตกลงร่วมกันได้แล้วขั้นตอนต่อไปคือ การศึกษาหาข้อมูลรายละเอียดทั้งหมดที่จะสนับสนุนและเป็นประโยชน์ต่อการผลิตรายการ

- การเตรียมบทวิทยุโทรทัศน์ ในขั้นตอนนี้ต้องมีการเตรียมเขียนบท (Script) ซึ่งถือเป็นหัวใจของการผลิตรายการ เนื่องจากบทเป็นสิ่งที่แสดงถึงรายละเอียดของเนื้อหารายการทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นบทคำพูด ลักษณะของภาพที่จะปรากฏ เสียงประกอบ มุมกล้อง เทคนิคการตัดต่อ ทั้งนี้การกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ ในบทก็เพื่อให้สามารถถ่ายทอดความหมายผ่านภาพและเสียงให้แก่ผู้ชมให้ตรงประเด็นที่สุด

- การประสานงานกับทุกฝ่ายในกลุ่มงานผลิตรายการ เพื่อสร้างความเข้าใจตรงกันถึงเนื้อหาแนวคิดของรายการ รูปแบบรายการที่ต้องการ สถานที่ที่จะไปถ่ายทำ รวมทั้งรายละเอียดปลีกย่อยต่างๆ ในการทำงาน นอกจากการประสานงานกันระหว่างกลุ่มงานแล้วยังต้องประสานงาน

กับบุคคลหรือหน่วยงานที่ติดต่อขออนุญาตถ่ายทำอย่างเป็นทางการต้องการนำเสนอ เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องได้เตรียมตัวล่วงหน้า

- การเตรียมเครื่องมืออุปกรณ์สำหรับถ่ายทำ เครื่องมือและอุปกรณ์พื้นฐานในการผลิตรายการ สิ่งสำคัญในการเตรียมเครื่องมือต่างๆ คือ ควรตรวจสอบสภาพการทำงานของอุปกรณ์ทุกชิ้นก่อนออกเดินทางไปถ่ายทำนอกสถานที่ หรือก่อนถ่ายทำในห้องส่ง เช่น แบตเตอรี่ควรรชาร์จไฟให้เต็ม อุปกรณ์สัมภาระต่าง ๆ บรรจุให้กะทัดรัดและรัดกุม เพื่อความสะดวกสบายในการเคลื่อนย้าย

- การซักซ้อมก่อนลงมือการผลิตรายการ เพื่อช่วยให้กลุ่มงานการผลิตรายการได้ทราบปัญหาและข้อบกพร่องต่างๆ ของรายการ อาจเป็นการซักซ้อมเพื่อทำความเข้าใจกับบท จากนั้นก็ต้องกำหนดมุมกล้อง ไปจนถึงการซ้อมแบบทุกอย่างเหมือนจริงเพื่อให้ทุกคนเตรียมเข้าสู่การถ่ายทำจริง

2. ขั้นตอนการผลิตรายการ (Production) ในขั้นตอนของการผลิตรายการอาจใช้ได้ 2 วิธีคือการผลิตรายการสดเพื่อออกอากาศทันที และการบันทึกเทปรายการแล้วนำมาออกอากาศภายหลัง โดยในการผลิตครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกวิธีการบันทึกเทปรายการแล้วนำมาออกอากาศภายหลัง ซึ่งวิธีการนี้มีข้อดีคือสามารถแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นได้ และมีเวลาในการพิถีพิถันปรับปรุงรายการให้มีความสมบูรณ์ที่สุดก่อนออกอากาศ

3. ขั้นตอนหลังการผลิตรายการ (Post-Production) เมื่อมีการบันทึกภาพและเสียงในรายการวิทยุโทรทัศน์แล้ว ขั้นตอนที่ต้องทำต่อไปคือการตัดต่อลำดับภาพเพื่อให้รายการสมบูรณ์ที่สุดพร้อมที่จะออกอากาศได้ การตัดต่อลำดับภาพอาศัยศิลปะในการเรียบเรียงลำดับภาพใหม่ให้สอดคล้องและมีความหมายได้อย่างสมบูรณ์ตามบทที่ทีมงานผลิตได้วางโครงเรื่องไว้ นอกจากการตัดต่อลำดับภาพใหม่แล้ว การใส่เทคนิคพิเศษ กราฟิก การซ้อนตัวหนังสือ หรือเทคนิคอื่นๆ ก็ช่วยทำให้ภาพของรายการมีชีวิตชีวาน่าสนใจมากขึ้น

2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรายการโทรทัศน์ประเภทข่าว

2.2.1 ความหมายของข่าว

มีคนให้นิยามความหมายของคำว่าข่าวไว้อย่างมากมายหากจะสรุปเป็นความหมายอย่างกว้างๆ สามารถกล่าวได้ว่า ข่าวคือเหตุการณ์ ข้อเท็จจริง หรือสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ มีความสำคัญมีความแปลก เป็นที่ผู้คนให้ความสนใจ อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อบุคคลหรือกลุ่มคน ดังข้อมูลปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายของข่าวไว้ว่า ข่าว คือ คำบอกเล่าเรื่องราวซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นใหม่หรือเป็นที่น่าสนใจ [14] นอกจากนี้ยังสามารถกล่าวได้อีกว่า ข่าว คือ สิ่งใหม่ที่น่าสนใจและเป็นจริง

เป็นเหตุการณ์ที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน หรือเรื่องราวที่เป็นความลับหน้าต่อจากเหตุการณ์ต่างๆ มีผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้าง [15]

2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ประเภทข่าว

สรรพสิริ วิริยะศิริ [16] กล่าวถึงรายการโทรทัศน์ประเภทข่าวว่า เป็นการรายงานด้วยภาพและเสียงควบคู่กันไปเพื่อให้ผู้ชมได้รู้เหตุการณ์เรื่องราวที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง อันจะเป็นประโยชน์ในการวินิจฉัยความถูกต้องของตนเอง และกำหนดแนวทางการวางตัว การประพฤติปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม ข่าวโทรทัศน์จึงทำได้แต่เพียงรวบรวม เรียบเรียง ตัดต่อ จัดอันดับก่อนที่จะนำเสนอต่อผู้ชม

ปมูข สุกสาร [17] ได้ให้ความหมายของรายการข่าวทางวิทยุโทรทัศน์ว่า เป็นรายการที่ผลิตขึ้นโดยใช้รูปแบบของการประกาศอ่านคำบรรยาย การรายงานเหตุการณ์ต่าง ๆ หลากหลายกันไป การนำเสนอด้วยวิธีเหล่านั้นอาจทำด้วยภาพทั้งหมดหรือบางส่วน หรือปราศจากภาพเหตุการณ์ที่เป็นข่าวก็ได้ ก่อนการนำเสนอข่าวจะมีการแสวงหา รวบรวม จัด และเก็บข้อมูลของเหตุการณ์ในข่าวแต่ละข่าวได้อย่างสมบูรณ์ถูกต้องเสียก่อน จากนั้นผู้เขียนหรือผู้รายงานจะนำมาเรียบเรียงเป็นเรื่องราว มีเนื้อหาสาระและรายละเอียดของเหตุการณ์ในข่าวนั้นให้เกิดความกระชับ ชัดเจน และได้ใจความ ภายในระยะเวลาการนำเสนอที่เหมาะสม ทั้งนี้เพื่อเป็นการดึงดูดและเรียนรู้อรรถรสใจจากผู้ชมให้ชมรายงานข่าวนั้น ๆ และเพื่อเป็นการบริการประชาชนด้านข่าวสารอย่างถูกต้องอีกด้วย

คาโรไลน์ ไออาน่า ลีวิส (Carolyn Diana Lewis) [18] กล่าวว่า คนทั่วไปชอบดูโทรทัศน์ และคนจำนวนมากที่ดูข่าวโทรทัศน์โดยไม่ซื้อหนังสือพิมพ์ เพราะเห็นว่าข่าวโทรทัศน์สามารถให้ข้อมูลได้รอบตัวแล้ว ข่าวโทรทัศน์ที่นำเสนอเรื่องราวที่ดี จะทำให้ผู้ชมเห็นความสำคัญของประเด็นข่าวที่นำเสนอ ด้วยคุณลักษณะของสื่อโทรทัศน์ที่ให้ทั้งภาพและเสียงอย่างชัดเจน ทำให้โทรทัศน์เป็นสื่อที่ผู้ชมเลือกใช้เป็นสื่อแรกในการติดตามข่าวสาร เนื่องจากไม่ยุ่งยากในการติดตาม เป็นการสื่อสารที่ตรงไปตรงมาและเป็นธรรมชาติ

พอล สมียัก (G.Paul Smeyak) [19] ได้กล่าวไว้ว่า การได้ยินเสียงและเห็นภาพจากรายการข่าวโทรทัศน์ย่อมทำให้ผู้ชมข่าวตื่นเต้น และรู้สึกถึงความจริงของข่าวได้มากกว่าการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ ทำให้ผู้ชมรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของเหตุการณ์คล้ายกับการนั่งดูข่าวข้ามไหล่ของผู้สื่อข่าว

แองค์ วิทมอร์ [20] กล่าวว่า สำนักข่าว CNN (Cable news Network) สถานีเคเบิลที่เสนอข่าวโทรทัศน์ตลอด 24 ชั่วโมงของสหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญสูงสุดต่อการรายงานข่าวสด (Live) ให้ผู้ชมรู้สึกว่าการตนเองมีส่วนร่วมอยู่ในเหตุการณ์ที่เป็นข่าว ผู้ชมจะรู้สึกผูกพัน และอยากรู้ว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้น

จะเป็นอย่างไรต่อไป รายการข่าวโทรทัศน์ของ CNN จะใช้ระบบรายการหมุนเวียนทุกข่าวที่เสนอออกไปจะหมุนเวียนกลับมาเป็นรอบ ๆ แต่ละรอบจะมีเนื้อหาใหม่เพิ่มขึ้นและบางส่วนของเนื้อหาเดิมถูกลบทิ้งไป เพื่อให้ข่าวนั้น ๆ มีความสดใหม่อยู่เสมอ และพร้อมที่จะรับกับข่าวใหม่ล่าสุดที่แทรกเข้าสู่รายการ และพร้อมเสมอสำหรับการถ่ายทอดเพื่อแทรกเข้าสู่รายการปกติ

ปรเม สตะเวทิน [21] กล่าวไว้ว่า ลักษณะของการกระจายเสียงของสถานีวิทยุโทรทัศน์ที่กระจายเสียงอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานในแต่ละวัน ดังนั้นการเสนอข่าวโทรทัศน์จึงสามารถกระทำให้ตลอดเวลาตามความจำเป็น นอกเหนือจากช่วงรายการข่าว ทำให้สามารถเสนอข่าวได้ทันเหตุการณ์ ทำให้ผู้ชมได้รับข่าวสารทันสมัยอย่างรวดเร็ว แม้กระทั่งการเสนอรายงานข่าวสดจากเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น แต่ทั้งนี้ โทรทัศน์มีระยะเวลาในการเสนอข่าวที่จำกัดอาจทำให้ไม่สามารถให้รายละเอียดของข่าวได้มากเท่าหนังสือพิมพ์ อย่างไรก็ตามภาพที่ปรากฏในข่าวโทรทัศน์นั้น ก็สามารถทดแทนรายละเอียดของถ้อยคำที่จำกัดได้ เพราะภาพทำให้เกิดความเข้าใจได้ดี ดังคำกล่าวที่ว่า ภาพ ภาพ มีค่าเท่ากับคำ 1,000 คำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาพที่มีความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องในโทรทัศน์และภาพยังทำให้คนเชื่อได้มากกว่า เนื่องจากการเห็นคือการเชื่อ

2.2.3 คุณค่าของข่าว

การเสนอข่าวสารแก่ผู้ฟัง ผู้ชม หรือผู้อ่านของสื่อมวลชนแต่ละประเภทนั้น แม้จะมีความแตกต่างกันไปบ้าง เพราะวิทยุกระจายเสียงอาจเสนอข่าวได้รวดเร็วที่สุดกว่าสื่อประเภทอื่นๆ ในขณะที่หนังสือพิมพ์ไม่มีข้อจำกัดของการเสนอเนื้อหาของข่าวมากเท่ากับวิทยุกระจายเสียง ส่วนการเสนอข่าวให้น่าสนใจแก่ผู้ฟังนั้น โทรทัศน์จะได้เปรียบกว่าสื่ออื่น ๆ แต่อย่างไรก็ตามจุดมุ่งหมายของการเสนอข่าวจะมีความเหมือนกันก็คือให้ผู้ฟังได้รับประโยชน์มากที่สุด โดยปกติแล้วเหตุการณ์ที่จะนำมาเป็นข่าวย่อมมีคุณสมบัติเฉพาะ เหตุการณ์ คุณลักษณะของเหตุการณ์ที่จะนำมาเป็นข่าวหรือมีคุณค่าของความเป็นข่าวนั้นจะมีอิทธิพลต่อการคัดเลือกข่าวของผู้เฝ้าประตูดาวด้วย องค์ประกอบที่ยอมรับกันทั่วไปว่าเป็นข่าวที่มีคุณค่าจะประกอบด้วย [22]

1. ความรวดเร็วหรือความทันต่อเวลา (Immediacy or Timeliness) เป็นองค์ประกอบสำคัญของข่าว โดยเฉพาะวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์มีความได้เปรียบกว่าหนังสือพิมพ์เป็นอันมาก แต่ไม่ว่าจะเสนอข่าวทางสื่อมวลชนใดก็ตาม ข่าวที่มีคุณค่าควรเป็นข่าวจากเหตุการณ์ที่มีความสดใหม่หรือข่าวสารที่เกิดขึ้นใหม่ ๆ อย่างน้อยก็เป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นวันนี้ หรือเมื่อวานนี้ หรือในไม่กี่ชั่วโมงที่ผ่านมา มิใช่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนานแล้ว

2. ความสำคัญ (Importance) ข่าวมีความสำคัญ หมายถึง ข่าวที่ก่อให้เกิดผลกระทบหรือเกี่ยวข้อง หรืออยู่ในความสนใจของผู้ฟังเป็นจำนวนมาก เช่น ข่าวอาคารห้างสรรพสินค้าชำรุด

ในกรุงโซล ประเทศเกาหลีใต้ถล่มและมีผู้เสียชีวิตเกือบ 200 คน ช่อมเป็นข่าวที่มีความสำคัญมากกว่า เหตุการณ์ที่มีผู้เสียชีวิตเพียงไม่กี่คน

3. ความเด่น (Prominence) เรื่องราวที่เกี่ยวกับบุคคลเด่น ๆ ในทุกวงการสาขาวิชาชีพย่อมถือว่ามีคุณค่ามากกว่าเรื่องราวของบุคคลธรรมดาทั่วไป เช่น ประธานาธิบดีบิล คลินตัน ผู้นำของไต้หวัน เดินทางไปร่วมงานชุมนุมศิษย์เก่าที่มหาวิทยาลัยคอร์เนล ประเทศสหรัฐอเมริกา ช่อมมีคุณค่าความเป็นข่าวมากกว่าศิษย์เก่าคนอื่น ๆ ที่ไปเข้าร่วมงานครั้งนี้ด้วย

4. ความใกล้ชิด (Proximity) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และใกล้ชิดกับผู้ชมเป็นเหตุการณ์ในท้องถิ่นหรือเกิดขึ้นในประเทศที่คนส่วนใหญ่รู้จัก ช่อมมีคุณค่าน่าสนใจมากกว่าเหตุการณ์ประเภทเดียวกันที่เกิดขึ้นอีกซีกหนึ่งของโลกหรือในประเทศที่ยังไม่ค่อยเป็นที่รู้จัก หรืออยู่ห่างไกลออกไป

5. ความแปลกประหลาด (Oddity) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและมีความผิดปกติไปจากธรรมดาตลอดจนมีลักษณะของความขัดแย้งหรือเป็นปัญหา ช่อมมีคุณค่าของความเป็นข่าวมากกว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามปกติธรรมดา หรือแม้แต่ความแปลกใหม่จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอยู่เป็นประจำทุกวัน ก็น่าจะเป็นข่าวที่ทำให้คนสนใจกันได้ เช่น ผู้ชายที่มีความสูงมากกว่า 2 เมตร

6. ความก้าวหน้าและภัยพิบัติ (Progress and Disaster) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและแสดงความเปลี่ยนแปลงที่คืบหน้าไปจากปกติหรือความก้าวหน้าทันสมัยทางด้านเทคโนโลยีเป็นความก้าวหน้าไปจากธรรมดาที่นำมาซึ่งความสุขสบายหรือเป็นชัยชนะของมนุษย์ที่น่ายกย่องหรือมีคุณค่าความเป็นข่าวที่น่าจะเผยแพร่ให้คนส่วนใหญ่ได้รับทราบ และในทำนองเดียวกันภัยพิบัติต่างๆ ที่เกิดขึ้น เช่น น้ำท่วม ภูเขาไฟระเบิด แผ่นดินไหว แผ่นดินถล่ม ไฟไหม้ ก็น่าจะเป็นข่าวได้

7. ผลกระทบหรือผลสะท้อน (Consequence) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและอาจเป็นสาเหตุให้เกิดผลกระทบต่อบุคคลจำนวนมาก ก็ถือว่ามีคุณค่าของความเป็นข่าว นอกจากนั้นผลกระทบที่เกิดขึ้นจากข่าวก็ยังสามารถนำมาเป็นข่าวได้อีกเหมือนกัน เช่น ข่าวที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือเหตุการณ์ประจำวันของมนุษย์และอื่น ๆ

8. ความสนใจของมนุษย์ (Human Interest) เหตุการณ์ที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับด้านจิตวิทยาหรือเป็นเรื่องสะเทือนอารมณ์ ก็อาจอยู่ในความสนใจของผู้ฟัง อย่างเช่น ข่าวท่านกบกับหม่อมลูกปลาที่มีเรื่องราวความรักไม่ต่างจากนิยายสะเทือนอารมณ์แก่ผู้ที่เห็นใจและไม่เห็นใจ ดังนั้นเหตุการณ์ที่อยู่ในความสนใจของมนุษย์ ก็น่าจะเป็นข่าวได้เหมือนกัน

9. เพศ (Sex) เรื่องราวที่เกี่ยวกับเพศมักจะได้รับความสนใจไม่น้อยเช่นกัน เช่น ข่าวที่นางฟาร์ร่า เฟอร์กูสัน ชายาของเจ้าชายแอนดรูว์ พระอนุชาของเจ้าฟ้าชายชาร์ลส์มกุฎราชกุมารแห่งอังกฤษจะกลับไปใช้ชีวิตคู่ดั้งเดิมกับพระสวามีเพื่อเห็นแก่พระธิดาทั้ง 2 พระองค์ หลังจากแยกกันอยู่มานานหลายปี ก็เป็นข่าวที่มีชาวอังกฤษให้ความสนใจในแง่ของข่าวที่เกิดในประเทศตัวเองเท่านั้นแต่ประเทศอื่นก็ให้ความสนใจด้วยเหมือนกัน

10. ความมีเงื่อนงำหรือน่าสงสัย (Suspense) เป็นการคาดการณ์ในเหตุการณ์ หรือ การนำเสนอเหตุการณ์ที่ยังไม่ปรากฏแน่ชัดในเรื่องราวที่คนส่วนใหญ่รู้และสนใจติดตามว่าอะไรจะเกิดขึ้นต่อจากนั้น

2.2.4 คุณสมบัติของข่าว

รายการข่าวเป็นรายการที่นำเสนอข้อเท็จจริงจากเหตุการณ์ สถานการณ์ สถานที่จริง และส่งผลกระทบต่อคนจำนวนมาก ฉะนั้นข่าวที่ดีจะต้องมีคุณสมบัตินี้ [23]

1. ความถูกต้องแม่นยำ (Accuracy) กล่าวคือ ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในเนื้อหาของข่าวนั้นต้องไม่ถูกบิดเบือนสามารถพิสูจน์ได้ โดยเฉพาะเรื่องราวที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ของประชาชน ความถูกต้องดังกล่าวจะสามารถกระทำได้โดยการตรวจสอบให้แน่นอนรวมทั้งชื่อ บุคคล สถานที่ ตำแหน่ง ฯลฯ ทั้งนี้จะต้องรวมไปถึงการใช้ภาษาและตัวสะกดที่ถูกต้องด้วย

2. ความสมดุล (Balance) ข่าวทุกข่าวจะต้องมีความเน้นหนักในข้อเท็จจริง และความสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อเท็จจริง เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจเหตุการณ์และได้รายละเอียดมากพอในการนำไปประกอบการพิจารณาหรือตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง และเป็นธรรม

3. ความเป็นกลาง (Objectivity) คือการเสนอข่าวอย่างตรงไปตรงมาไม่มีอคติ ไม่ควรแสดงความคิดเห็นเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง การเสนอข่าวไม่ควรนำเอาความเห็นส่วนตัวมาปะปนหรือแม้แต่การให้เวลาความยาวของการนำเสนอเนื้อหาข่าวแต่ละข่าวต้องให้เวลาอย่างยุติธรรมของแต่ละบุคคล ในการโต้วาทที่เท่าเทียมกัน ไม่พยายามเอาตัวเองเข้าไปผูกพันกับเหตุการณ์ ควรต้องพยายามเสนอข่าวที่เกิดขึ้นในทุกแง่มุมให้มากที่สุด

4. ความกะทัดรัด และชัดเจน (Concise and Clear) ข่าวที่ดีควรมีรูปแบบการเขียนที่กระชับแจ้ง โดยใช้ภาษาที่สั้น รัดกุม อ่านแล้วเข้าใจทันที การเขียนข่าวที่ดีต้องเขียนอย่างตรงไปตรงมา ชัดเจน ภาษา และความหมายต้องมีความสมดุลในตัวของมันเอง

5. ทันต่อเหตุการณ์ (Recentness) ข่าวที่มีคุณค่าต้องเน้นปัจจุบัน เกิดขึ้นเร็วๆ นี้ เมื่อวานนี้ หรือวันนี้ ข่าวบางข่าวอาจไม่จำเป็นต้องมีเหตุการณ์เกิดขึ้นอาจนำมารายงานได้โดยคำนึงถึงความเหมาะสม ถูกต้อง กับกาลเวลาปัจจุบันได้

2.2.5 ลักษณะของข่าว

โดยทั่วไปแล้วข่าวจะมีลักษณะที่แตกต่างได้ 2 ประเภท คือ ข่าวที่เกิดขึ้นทันทีทันใด (Spontaneous News) และข่าวที่มีการวางแผน (Planned News) ข่าวที่เกิดขึ้นทันทีทันใดมักเป็นเรื่องราวของเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับไฟไหม้ แผ่นดินไหว หรือธรณีพิบัติ ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ไม่สามารถควบคุม หรือวางแผนผลิตข่าวล่วงหน้าได้ หรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับไฟไหม้ ดึกถล่ม อุบัติเหตุ ฆาตกรรม และการจับกุม เป็นต้น

ส่วนข่าวที่มีการวางแผน ได้แก่ เหตุการณ์ที่มีการจัดเตรียมและวางแผนมาก่อน เช่น ข่าวการประชุม การอภิปราย การตัดสินใจ การประชุมแถลงข่าว การโต้เถียง การแสดง การร่วมรับประทานอาหาร เป็นต้น ซึ่งเหตุการณ์เหล่านี้จะมีการจัดเตรียมโดยบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์การผู้จัดทำข่าวซึ่งเป็นที่มาของแหล่งข่าวต่างๆ [23]

2.2.6 ระดับของข่าว

การตัดสินใจว่าข่าวใดควรจะนำเสนอ ได้พิจารณาคุณค่าของสถานการณ์ของข่าว โดยแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ข่าวหนัก (Hard News) และข่าวเบา (Soft News) [24]

1. ข่าวหนัก (Hard News) หมายถึง ข่าวสารที่มีความสำคัญหรือมีความรีบด่วนเป็นอันดับแรก ต่อคนเป็นจำนวนมาก อาทิเช่น ข่าวเกี่ยวกับรัฐบาล การเมือง เศรษฐกิจ สังคม ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การศึกษา เป็นต้น บางครั้งสาระของข่าวสารยากแก่การรับรู้และทำความเข้าใจแม้จะเป็นข่าวที่มีความสำคัญก็ตาม

2. ข่าวเบา (Soft News) หมายถึง ข่าวที่มีความสำคัญอันดับรองลงมา ปกติข่าวประเภทนี้ให้ความน่าสนใจมากกว่าข่าวประเภท Hard News เพราะแม้ข่าวจะไม่มีมีความสำคัญต่อผู้รับสารมากนัก แต่เป็นข่าวที่มีชีวิตชีวา อ่านง่าย เกี่ยวกับเรื่องทั่ว ๆ ไปของมนุษย์ ให้ผลทางอารมณ์แก่ผู้อ่านทันที อย่างไรก็ตามระดับของข่าว ผู้สื่อข่าวมิใช่ผู้เดียวที่กำหนดลงไปว่าเป็นข่าวระดับใด แต่จะต้องพิจารณาถึงความสำคัญของข่าวแต่ละข่าว และผู้รับสารเป็นหลักด้วย

2.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผู้บกพร่องทางการได้ยินและการสื่อความหมาย

2.3.1 ความหมาย

ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินและการสื่อความหมาย หมายถึง ผู้ที่ขาดความสามารถในการได้ยิน ตั้งแต่เล็กน้อยสุดถึงมากที่สุด คือ ตั้งแต่หูตึง (Hard of Herring) ถึงหูหนวก (Deaf) นั่นเอง [25]

1. หูตึง หมายถึง การสูญเสียความสามารถในการได้ยินแต่ไม่ถึงกับสูญเสียทั้งหมด หากใช้เครื่องช่วยฟังแล้วจะสามารถได้ยินเสียงได้อย่างถูกต้อง หูตึงแยกออกเป็น 4 ระดับ คือ

- หูตึงอย่างอ่อน (Mild) สามารถได้ยินเสียงที่มีความดังตั้งแต่ 26 - 54 เดซิเบลล์
- หูตึงอย่างกลาง (Moderate) สามารถได้ยินเสียงที่มีความดังตั้งแต่ 55 - 69 เดซิเบลล์
- หูตึงอย่างหนัก (Severe) สามารถได้ยินเสียงที่มีความดังตั้งแต่ 70 - 89 เดซิเบลล์
- หูตึงอย่างหนักที่สุด (Profound) สามารถได้ยินเสียงที่มีความดังตั้งแต่ 90 เดซิเบลล์ขึ้นไป

2. หูหนวก (Deaf) หมายถึง ไม่สามารถได้ยินเสียงเลย ถึงแม้จะใช้เครื่องช่วยฟังแล้วก็ตาม ซึ่งหูหนวกสามารถแยกออกเป็น 2 ประเภท คือ

- หูหนวกตั้งแต่กำเนิด หรือตั้งแต่ก่อนระยะที่จะมีการพัฒนาการทางภาษาหรือการพูด (Prelingual Deafness)

- หูหนวกหลังกำเนิด หรือหลังมีพัฒนาการทางภาษาหรือการพูดแล้ว (Postlingual Deafness)

2.3.2 ประเภทของการมีปัญหาในการได้ยิน

วิธีการพิจารณาแยกประเภทของการมีปัญหาในการได้ยินที่นิยมใช้กันมากที่สุดคือการพิจารณาดำแหน่งหรือบริเวณภายในหูที่ทำให้เกิดปัญหาในการได้ยิน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ [25]

1. Conductive Hearing Loss หมายถึง ปัญหาในการได้ยินซึ่งเกิดจากความพิการของหูส่วนนอกและหูส่วนกลาง ทำให้เสียงที่ผ่านเข้ามาถูกรบกวนหรือถูกแทรกแซง

2. Sensorineural Hearing Loss หมายถึง ปัญหาในการได้ยินซึ่งเกิดจากความผิดปกติของหูส่วนใน

3. Mixed Hearing Loss หมายถึง ปัญหาในการได้ยินที่เกิดจากความผิดปกติของหูทั้ง 3 ส่วนหลักเกณฑ์ง่าย ๆ ที่จะเป็นเครื่องชี้ว่า มีปัญหาในการได้ยินประเภทใดก็คือ พิจารณาจากความดังของเสียงที่สามารถรับฟังได้ว่าดังกี่เดซิเบลล์ ถ้าได้ยินเสียงที่มีความดังตั้งแต่ 60 -70 เดซิเบลล์ จะเป็นผู้ที่มีปัญหาทางการได้ยินซึ่งเกิดจากความผิดปกติของหูส่วนใน

2.3.3 สาเหตุและปัญหาของการได้ยิน

การพิจารณาถึงสาเหตุของปัญหาทางการได้ยินของผู้บกพร่องทางการได้ยินและการสื่อความหมายสามารถแยกได้ 3 ประเภท ดังนี้ [25]

1. ความพิการของหูส่วนนอก ความพิการของหูส่วนนอกอาจไม่มีผลรุนแรงที่จะก่อให้เกิดปัญหาในการได้ยินได้มากเท่าความพิการของหูส่วนกลางหรือหูส่วนใน แต่อย่างไรก็ตามความพิการของหูส่วนนอกก็สามารถก่อให้เกิดปัญหาในการได้ยินขึ้นได้ เช่น รูหูส่วนนอกไม่พัฒนาสมบูรณ์เต็มที่ ซึ่งเรียกว่า Atresia การติดเชื้ การฟกช้ำ หนองหู เป็นแผลในรูหู เป็นต้น ผู้ที่มีปัญหาในการได้ยินเนื่องจากความพิการของหูส่วนนอกนี้มักจะเป็นพวกหูตึงไม่ถึงกับหูหนวก

2. ความพิการของหูส่วนกลาง ปัญหาในการได้ยินซึ่งเกิดจากความพิการของหูส่วนกลาง มีดังนี้

- เยื่อแก้วหูอักเสบ หรือทะลุ
- กระดูกค้อน ทั้ง โกลน อักเสบ บวมแดง
- การอักเสบซึ่งเกิดจากการติดเชื้หรือสาเหตุอื่น เรียกว่า Otitis Media
- การอักเสบของ Eustachian Tube
- การแพ้ยางชนิดทำให้หูส่วนกลางอักเสบและมีน้ำเหลือง

- กระดูกโกลนไม่สัมผัสกับ Oval Window เรียกว่า Otosclerosis
- เนื้องอกในหู
- การถูกตีบริเวณศีรษะ

3. ความพิการของหูส่วนใน ปัญหาการได้ยินที่เกิดจากความพิการของหูส่วนนี้ ส่วนใหญ่จะทำให้หูหนวกอย่างหนัก และอย่างหนักมาก อาการที่เกิดจากความพิการของหูส่วนในจะสังเกตได้จากอาการต่าง ๆ เช่น ยากลำบากในการทำความเข้าใจคำพูด (Dysacusis) มีเสียงรบกวนในหู (Tinnitus) มีปัญหาในการทรงตัว วิงเวียนศีรษะ และขาดความสามารถในการรับรู้เสียงต่าง ๆ เป็นต้นสาเหตุแห่งความพิการของหูส่วนใน มี 2 สาเหตุใหญ่ ๆ คือ

3.1 สาเหตุจากพันธุกรรม ผู้ที่อวัยวะของหูส่วนในพิการหรือไม่สมบูรณ์จะมีสาเหตุมาจากพันธุกรรม Rh ในเลือดของบิดามารดาเข้ากันไม่ได้ทำให้เกิด Otosclerosis

3.2 สาเหตุที่เกิดความพิการขึ้นภายหลัง

- ติดเชื้อไวรัส เช่น เป็นคางทูม หัด หัด เป็นต้น
- ได้รับความกระทบกระเทือน เช่น การติดเชื้อของประสาทและไขสันหลัง สมออักเสบ บวม
- ถูกตีบริเวณศีรษะ
- ขาดออกซิเจนขณะคลอด
- ติดเชื้อจากแม่ เช่น ซิฟิลิส หัดเยอรมัน เป็นต้น
- ผลข้างเคียงของยาปฏิชีวนะ
- รับฟังเสียงที่ดังจนเกิดอันตราย
- อยู่ในที่ๆ มีเสียงดังตลอดเวลา เช่น ในโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น

2.3.4 ลักษณะทางจิตวิทยาและพฤติกรรมของผู้ที่มีปัญหาทางการได้ยิน

ผู้ที่มีปัญหาทางการได้ยินจะมีพัฒนาการที่แตกต่างจากผู้ที่ได้ยินเสียงปกติ ดังนี้ [25]

1. พัฒนาการทางภาษาและการพูด ผู้ที่มีปัญหาในการได้ยินจะมีปัญหาในการพัฒนาความสามารถทางภาษาควบคู่ไปด้วย ยิ่งถ้าผู้ที่หูหนวกมาแต่กำเนิดก็ยังมีปัญหาเกี่ยวกับพัฒนาการทางภาษาและการพูดมากขึ้นด้วย บางคนมีปัญหามากจนไม่อาจสอบภาษาพูดได้เลย สาเหตุที่ทำให้ผู้ที่มีปัญหาในการฟังมาตั้งแต่กำเนิดมีปัญหาเกี่ยวกับพัฒนาการทางภาษาและการพูดมากกว่าผู้ที่มีปัญหาในการฟังซึ่งเกิดขึ้นภายหลัง คือ

- เขาไม่ได้ยินเสียงที่ตัวเองเปล่งออกมา (ขาดข้อมูลย้อนกลับ)
- เขาไม่ได้ยินคำพูดที่เป็นการเสริมกำลังใจจากผู้อื่น
- เขาไม่ได้ยินคำพูดที่เป็นแบบอย่างที่ต้องการจากผู้อื่น

2. ความสามารถทางสติปัญญา การเจริญเติบโตทางเชาวน์ปัญญาจะเกิดขึ้นควบคู่ไปกับพัฒนาการทางภาษา ผู้ที่มีปัญหาเกี่ยวกับพัฒนาการทางภาษาจึงมีปัญหาทางการเจริญเติบโตของเชาวน์ปัญญาด้วย แต่ก็มีผู้ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดข้างต้น โดยเชื่อว่าเด็กหูหนวกไม่จำเป็นต้องมีสติปัญญาที่ต่ำกว่าเด็กปกติ โดยสรุปได้ว่าความแตกต่างของความสามารถทางสติปัญญาหรือความสามารถในการแก้ปัญหาที่ต่างกันเกิดขึ้นจากประสบการณ์การเรียนการสอนและการรับรู้ที่แตกต่างกันไม่ใช่เกิดจากความแตกต่างของความสามารถทางการฟัง

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เด็กที่มีปัญหาในการฟังจะมีอุปสรรคในการเรียน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เพราะว่าเขาจะขาดความสามารถทางภาษาซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะการเรียนการสอนและการวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนส่วนใหญ่ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือ

4. ความสามารถทางสังคมและการงาน พัฒนาการทางสังคมและบุคลิกภาพของบุคคลขึ้นอยู่กับกระบวนการสื่อความหมายติดต่อดสื่อสารเป็นสำคัญ จากการศึกษาพบว่า ความสามารถทางสังคมและลักษณะบุคลิกภาพของผู้มีปัญหาทางการได้ยินจะแตกต่างกับคนปกติ คนหูหนวกจะมีปัญหาในการดำรงชีวิตมากกว่าคนปกติ โดยเฉพาะในด้านการใช้ชีวิตคู่ การทำงาน และปัญหาทางสังคม ทั้งนี้เนื่องจากเขาไม่สามารถติดต่อดสื่อสารตามปกติกับบุคคลทั่วไปได้

2.4 ทฤษฎีการสื่อความหมายสำหรับผู้บกพร่องทางการได้ยินและการสื่อความหมาย

การที่มนุษย์มีชีวิตอยู่ในสังคมได้นั้นสิ่งสำคัญประการหนึ่งคือจะต้องมีการติดต่อดสื่อสารซึ่งกันและกัน ต้องพึ่งพาอาศัยกัน ประกอบกิจกรรมร่วมกัน ตลอดจนมีการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมให้เป็นมรดกตกทอดอยู่ในสังคมสำหรับคนรุ่นหลัง ขณะเดียวกันก็ต้องเรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ กิจกรรมเหล่านี้จึงต้องใช้ภาษาเพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับการสื่อความหมาย ดังนั้นจะเห็นว่าภาษาเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในชีวิตประจำวัน [26]

ในยุคที่โลกหมุนเร็ว และข้อมูลข่าวสาร ความรู้ คืออำนาจ ใครเข้าถึงข้อมูลและความรู้ได้เร็วมากกว่าก็จะมีอำนาจในการตัดสินใจที่เหนือกว่า บริบทเช่นนี้ส่งผลให้การพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารและการเรียนรู้ในโลกปัจจุบันเป็นไปในวิถีที่เพิ่มขึ้นทั้งความเร็วในการสื่อสารเรียนรู้ และความจุของสาระ แต่การจะไหลล้นไปให้ทันการหมุนของโลกใบนี้มนุษย์จำเป็นต้องมีประสาทการรับรู้ด้วยการมองเห็นและการได้ยินที่เป็นปกติ และต้องสามารถเข้าใจภาษาที่ใช้ในการสื่อสารได้ แต่บนความเป็นจริงแล้วมนุษย์มีความแตกต่างหลากหลาย มิติหนึ่งของความแตกต่างก็คือการมีประสาทสัมผัสที่รับรู้สื่อสารไม่เหมือนกัน คนจำนวนหนึ่งเกิดมาท่ามกลางความเงียบสงัด ไม่เคยได้ยินและรับรู้ถึงศัพท์สำเนียงรอบตัว จึงไม่อาจเข้าใจความหมายของสัญลักษณ์ทางภาษาที่คนส่วนใหญ่ในสังคมใช้ใน

การสื่อสาร ความรู้สึกนึกคิดจากภายในตัวเขาเหล่านั้นมีโอกาสน้อยหรือแทบไม่มีโอกาสเปิดเผยออกสู่ผู้อื่น ๆ ให้ได้เข้าใจกัน ในขณะที่เดียวกันพวกเขาก็เข้าไม่ถึงตามไม่ทันความรู้ของโลกสมัยใหม่ จึงทำให้ไร้อำนาจในการต่อรองเพื่อการดำรงชีวิตในสังคม [27]

จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีปัญหาในการได้ยินก็คือ มุ่งฝึกสอนให้สามารถสื่อความหมายกับผู้อื่นได้ เพราะคนเหล่านี้จำเป็นต้องพัฒนาความสามารถในการฟังที่ยังพอหลงเหลืออยู่บ้าง และเรียนรู้เกี่ยวกับการพูดเพื่อติดต่อสื่อสารกับคนปกติโดยทั่วไป [25] เด็กหูหนวกความบกพร่องทางการได้ยินเป็นอุปสรรคในการรับรู้และพัฒนาภาษา ฉะนั้นจึงต้องอาศัยประสาทสัมผัสทางตาแทนประสาทสัมผัสทางหูจากการฟัง ทักษะในการอ่านจึงมีความสำคัญเพื่อการเรียนรู้และเข้าใจความหมายทางภาษา การเรียนรู้ภาษาโดยการอ่านของเด็กหูหนวกที่สำคัญ มีดังนี้

2.4.1 การอ่านภาษามือ

ภาษาแรกที่คนหูหนวกจำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมไทยก็คือ “ภาษามือไทย” ซึ่งเปรียบเสมือนกุญแจที่จะพาคนหูหนวกออกจากโลกเงียบ เชื่อมการเรียนรู้กับโลกแห่งสรรพสำเนียงที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร [27]

ในประเทศไทย นอกจากจะมีภาษาไทยมาตรฐานอันเป็นภาษาราชการและภาษาประจำชาติแล้ว ยังมีภาษาไทยอีกลักษณะหนึ่งรวมอยู่ด้วยคือ ภาษามือไทย ซึ่งเป็นภาษาที่ใช้กันในกลุ่มคนหูหนวกชาวไทยจำนวนนับแสนคน และใช้กันอยู่เฉพาะในประเทศไทยเท่านั้น ภาษามือคือภาษาแรกของคนหูหนวกที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร คนทั่วไปมักเข้าใจผิดว่าภาษามือเป็น “ภาษาสากล” และภาษามือคือการทำท่ามือที่เปลี่ยนท่ามือไปตามภาษาพูดหรือภาษาเขียน การทำท่ามือออกมาให้ได้ถูกต้องก็เหมือนกับการออกเสียงให้ถูกต้องในภาษาพูด ซึ่งมีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อยในรูปแบบท่ามือ การหันมือหรือพลิกฝ่ามือ ตำแหน่งของมือ การเคลื่อนไหวของลำตัว จังหวะการทำท่ามือ และการแสดงออกทางสีหน้า ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นองค์ประกอบของการใช้ภาษามือ การใช้ภาษามือที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดนั้น ควรต้องใช้องค์ประกอบต่างๆ เหล่านี้ทั้งหมดมาผสมผสานกัน และท่ามือที่เกิดจากองค์ประกอบเหล่านี้ สามารถเปลี่ยนความหมายของคำได้อย่างสิ้นเชิง ดังนั้น ผู้ใดก็ตามที่ต้องการจะสื่อความหมายให้ได้อย่างถูกต้องด้วยภาษามือ จึงจำเป็นต้องระมัดระวังในการที่จะทำท่าภาษามือนั้นออกมาให้ถูกต้อง [28]

การอ่านภาษามือเป็นการอ่านที่ผู้มีความบกพร่องทางการได้ยินจะต้องใช้สายตาสังเกตกิริยาท่าทางของผู้สื่อความหมาย รวมไปถึงการอ่านสะกดนิ้วมือตามตัวอักษรภาษาเขียน การเรียนรู้การอ่านท่าภาษามือและการสะกดนิ้วมือ เด็กหูหนวกจะต้องพยายามจำและเข้าใจความหมายต่างๆ เพื่อใช้สื่อความหมาย

ได้ถูกต้องตรงกัน ซึ่งระบบภาษามือไทยนั้นแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ภาษามือไทย (Sign Language) ซึ่งเป็นภาษาของคนหูหนวกในชุมชน และภาษามือตามระบบภาษาไทย (Signed Thai หรือ Sign Language) เป็นภาษามือที่ได้ประดิษฐ์จากโรงเรียนสอนเด็กหูหนวกใช้บอกความหมายแทนภาษา โดยดัดแปลงมาจากภาษามือที่ใช้กันอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกาและบางประเทศในยุโรป ดังนั้น การแปลความหมายจากภาษามือของเด็กหูหนวกบางคนจึงอาจเกิดความสับสน เนื่องจากความเคยชินในระบบภาษามือระบบใดระบบหนึ่ง [29]

2.4.2 การอ่านภาษาพูดหรือการอ่านริมฝีปาก

เป็นการใช้สายตาสังเกตความเคลื่อนไหวของริมฝีปากผู้พูดเพื่อแปลความหมาย การอ่านริมฝีปากนี้ ต้องได้รับการฝึกฝนพิเศษจึงจะสามารถอ่านได้ [30] สำหรับผู้ที่สูญเสียการได้ยินถึงขั้นหูหนวกนั้น การอ่านภาษาพูดอาจเป็นเพียงวิธีหนึ่งของการฝึกหัดการติดต่อกับผู้อื่น ส่วนผู้ที่สูญเสียการได้ยินเพียงเล็กน้อย หรือผู้ที่สูญเสียการได้ยินในช่วงความถี่ระหว่างความถี่ต่ำและความถี่สูง ซึ่งเครื่องช่วยการได้ยินมักทำให้เกิดความสับสน การอ่านภาษาพูดเป็นวิธีที่เหมาะสมสำหรับการติดต่อกับคนปกติทั่วไป

คนปกติมีโอกาสรับรู้ภาษาได้สองทางคือ ทางการฟังและทางการอ่าน แต่ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินและการสื่อความหมายจะมีโอกาสรับรู้ภาษาทั้งสองทางได้น้อยมาก โดยเฉพาะผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษา หรือเพิ่งเริ่มเข้ารับการศึกษา เนื่องจากเขาไม่เข้าใจและไม่รู้วิธีที่จะรับภาษา ซึ่งในการเรียนรู้การรับภาษาในระยะแรก คนปกติจะอาศัยการฟังมากกว่าการอ่าน ในการฟังนี่จะเป็นการฟังเสียงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เสียงดนตรี และเสียงพูดของคนทั่วไป แต่วิธีการฟังของผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินและการสื่อความหมายจะแตกต่างไปจากการฟังของคนปกติ โดยมีการใช้สายตาประกอบการฟังร่วมด้วยเสมอ ดังนั้นหากผู้บกพร่องทางการได้ยินจะรับรู้ภาษาได้ดีขึ้นจึงจำเป็นต้องเรียนรู้วิธีการใช้ประสาทการรับรู้ในส่วนที่เป็นปกติที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ คือ การรับรู้ทางสายตา เพื่อทดแทนการรับรู้ทางโสตประสาท แล้วทำความเข้าใจความหมายของคำพูดที่เห็นจากการเคลื่อนไหวของรูปปาก และใบหน้าขณะพูด ซึ่งเรียกว่า การอ่านริมฝีปาก ฉะนั้นการอ่านริมฝีปากนับว่าเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเป็นวิธีการที่เหมาะสมวิธีหนึ่ง ที่จะช่วยให้ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินและการสื่อความหมายเข้าใจความหมายภาษาพูด

การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินและการสื่อความหมายสามารถรับรู้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบข้างต้นเป็นสำคัญ แม้ว่าการอ่านริมฝีปากจะเป็นวิธีการรับรู้ภาษาพูดที่ดีวิธีหนึ่งก็ตาม แต่ก็มีความยากลำบากและข้อจำกัดหลายประการ เช่น การออกเสียงบางเสียงที่ขณะพูดริมฝีปากเหมือนกัน เช่น เสียง /บ/ /พ/ บางเสียงลึกลงไปในลำคอไม่

สามารถมองเห็นได้ เช่น /ค/ /ง/ บางเสียงเมื่อเป็นตัวสะกดต้องออกเสียงด้วย แต่ก็ไม่สามารถมองเห็น การเคลื่อนไหวของริมฝีปากได้ชัดเจน เช่น /ก/ /ย/ และเสียงสระต่าง ๆ เมื่อออกเสียงต่างกันเฉพาะ ความยาวของการเปล่งเสียงจะแยกได้ยากว่าเป็นสระใด เช่น สระ อี – อี หรือสระ อุ – อุ ดังนั้นจะเห็น ได้ว่าการสื่อสารกันด้วยวิธีการอ่านริมฝีปากมีความยากลำบากและต้องประสบกับปัญหาหลาย ประการ ซึ่งเป็นอุปสรรคในการรับรู้ภาษาพูดเป็นอย่างยิ่ง

วิธีการที่นิยมใช้ช่วยในการอ่านริมฝีปากคือ นำระบบท่าแนะสายตา ร่วมกับระบบสัมผัส เช่น ใช้นิ้ว และตะจุก เมื่อออกเสียงนาสิก หรือตะบริเวณหน้าอกเมื่อออกเสียงโอมะ และยังได้มีการประดิษฐ์ท่า แนะคำพูด (Cued Speech) ประกอบด้วยท่ามือ 8 ท่า แทนเสียงพยัญชนะ ตำแหน่งของมือ 4 ตำแหน่ง แทนเสียงสระ ใช้ร่วมกับคำพูดเพื่อช่วยให้การอ่านริมฝีปากมีประสิทธิภาพ ซึ่งวิธีนี้ทำให้ผู้ที่มีความ บกพร่องทางการได้ยินและการสื่อความหมายสามารถรับรู้ภาษาได้ดีขึ้นเมื่อใช้สายตาอ่านริมฝีปาก ร่วมกับการใช้ท่าแนะคำพูด [25]

2.4.3 การอ่านภาษาเขียน หรือการอ่านหนังสือ

การอ่านภาษาเขียน หรือการอ่านหนังสือ ผู้บกพร่องทางการได้ยินจะได้รับการสอนให้อ่านภาษาเขียน และเขียนภาษาเขียน เพราะเป็นหนทางที่จะใช้สื่อสารกับคนปกติได้เป็นอย่างดี มากกว่าการใช้ภาษามือ เนื่องจากคนปกติส่วนมากจะไม่เข้าใจภาษามือที่ผู้บกพร่องทางการได้ยินใช้ อีกทั้งการอ่านภาษาเขียน ยังเป็นหนทางในการศึกษาหาความรู้ ทบทวนบทเรียนที่เรียนมาของผู้บกพร่องทางการได้ยิน รวมทั้ง เรื่องของการรับข่าวสารจากคนปกติอีกด้วย [30]

การอ่านภาษาเขียนของผู้บกพร่องทางการได้ยินจะคล้ายกับการอ่านในใจของเด็กปกติ แต่มีข้อแตกต่าง ในเรื่องของและสัญลักษณ์ตัวอักษรที่เห็นเป็นเสียงภายใน (Inner Speech) คล้ายกับการอ่านออกเสียง แล้วจึงแปลความหมายเพื่อความเข้าใจสิ่งที่อ่าน แต่สำหรับผู้บกพร่องทางการได้ยินนั้นจะไม่มีเสียงภายในใจ แต่จะใช้รหัสอื่นแทนซึ่งเชื่อว่าเป็นลักษณะของคำมากกว่าเสียง [31]

เด็กที่บกพร่องทางการได้ยินต่างจากเด็กปกติในแง่ของกระบวนการเรียนรู้ทางภาษาตั้งแต่ก้าวแรก ซึ่งเด็กปกติคิดและรับรู้ภาษาโดยการฟัง และแม้จะแสดงออกทางภาษาหรือการรับรู้การแสดงออกทาง ภาษา เช่น ฟังเสียงพูดของตัวเอง ก็อาศัยโสตประสาททั้งสิ้น ส่วนเด็กที่บกพร่องทางการได้ยินนั้น การแสดงออกทางภาษาอาศัยการพูด แต่ไม่อาจใช้โสตประสาทหรือประสาทตาที่ช่วยให้เกิดการรับรู้ ทางภาษามาเป็นเครื่องมือประเมินการพูดของตนได้ [32] นอกจากนี้ความสามารถในการรับฟังเสียง อ่านภาษามือ การอ่านภาษาพูด และการอ่านภาษาเขียน ของผู้บกพร่องทางการได้ยินและการสื่อ ความหมายแต่ละคนก็มีความชำนาญที่แตกต่างกันไป ซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถของเด็กในการฝึกฝน

ผ่านการเรียนการสอนและการใช้ภาษาเหล่านี้ในชีวิตประจำวันมากน้อยเพียงใด ดังนั้น การอ่านภาษาเขียน จึงเป็นวิธีที่ง่ายกว่าในการฝึกฝนเพื่อติดต่อกับคนปกติแม้ว่าจะมีปัญหาในการวางรูปประโยค หรือการใช้ศัพท์ยาก แต่เด็กหูหนวกที่สามารถอ่านภาษาเขียนได้ จะสื่อความหมายและเข้าใจภาษาที่ติดต่อกับคนทั่วไปได้ดีกว่าเด็กที่ไม่เข้าใจภาษาเขียน การรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีคำบรรยายได้ภาพย่อมทำให้เด็กหูหนวกกลุ่มนี้เข้าถึงเนื้อหาของรายการได้มากกว่าเด็กหูหนวกที่ไม่สามารถอ่านภาษาเขียนได้ [31]

2.5 ทฤษฎีการสร้างเครื่องมือวิจัย

การวิจัยและพัฒนา (The Research and Development) เป็นการวิจัยลักษณะหนึ่งที่มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนางาน พัฒนาวิชาชีพ หรือการพัฒนาวิถีชีวิตของมนุษย์ ซึ่งในปัจจุบันองค์กรจำนวนมากได้พยายามส่งเสริมให้บุคลากรในสังกัดมีความรู้ความสามารถด้านการวิจัยและพัฒนา โดยเชื่อว่าการวิจัยประเภทนี้จะช่วยให้ได้ทางเลือกหรือวิธีการใหม่ๆ ที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ในการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษานั้น ตัวแปรต้น คือ ตัวนวัตกรรมหรือปฏิบัติการ (Treatment) ที่นักวิจัยให้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งอาจหมายถึง สื่อ ชุดสื่อ หรือวิธีการใหม่ๆ ในการจัดการศึกษา ส่วนตัวแปรตาม คือ ตัวแปรที่เป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากการใส่ปฏิบัติการ เช่น ความรู้ ความพึงพอใจ เจตคติ ทักษะ หรือสภาพการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เป็นต้น ดังนั้นเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยและพัฒนาจะประกอบไปด้วย 2 ส่วนที่สำคัญ คือ เครื่องมือในการดำเนินการวิจัย และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล [33]

2.5.1 เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยนั้นเป็นส่วนที่จำเป็นสำหรับแบบการวิจัยและพัฒนา และแบบการวิจัยเชิงทดลอง ส่วนการวิจัยเชิงสำรวจนั้นไม่จำเป็นต้องมีเครื่องมือในการดำเนินการวิจัย โดยทั่วไปแล้วเครื่องมือในการวิจัยหากเป็นการวิจัยเชิงทดลองจะครอบคลุมอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการทดลอง เช่น ในการทดลองใช้ไบมันส์ปะหลังกำจัดปลาช่อนในการเตรียมบ่อเลี้ยงปลา เครื่องมือในการวิจัยหรืออุปกรณ์ในการทดลองอาจประกอบด้วย บ่อ ไบมันส์ปะหลัง ถังหมักไบบัสปะหลัง ถาดใส่ปลาช่อน กระชอนตักปลา นาฬิกาจับเวลา เครื่องวัดคุณภาพน้ำ เป็นต้น ในกรณีที่เป็นแบบการวิจัยและพัฒนาเครื่องมือในการดำเนินการวิจัยจะหมายถึงชิ้นงานหรือสิ่งประดิษฐ์ที่พัฒนาขึ้นมาและยังครอบคลุมถึงรูปแบบหรือแบบจำลองที่พัฒนาขึ้น [34]

2.5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือชนิดนี้นิยมใช้วัดตัวแปรต่าง ๆ ในงานวิจัยเนื่องจากการวิจัยเป็นกระบวนการศึกษาตัวแปร ดังนั้นงานวิจัยทุกรูปแบบจึงจำเป็นต้องมีเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ซึ่งเครื่องมือเหล่านี้ ได้แก่ แบบทดสอบ แบบวัด แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบบันทึกข้อมูล เป็นต้น งานวิจัยชิ้นหนึ่งอาจใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลชนิดเดียวหรือหลายชนิดก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับตัวแปรที่ศึกษาและวิธีการเก็บข้อมูล [34]

แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือวิจัยชนิดหนึ่งที่นิยมใช้กันมากในหมู่นักวิจัย ทั้งนี้เพราะการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามเป็นวิธีที่สะดวกและสามารถใช้วัดได้อย่างกว้างขวาง แบบสอบถามส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของคำถามเป็นชุด ๆ ที่ได้ถูกรวบรวมไว้อย่างมีหลักเกณฑ์และเป็นระบบ เพื่อใช้วัดสิ่งที่ผู้วิจัยต้องการจะวัดจากกลุ่มตัวอย่างหรือประชากรเป้าหมายให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงทั้งในอดีต ปัจจุบันและการคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต การเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามสามารถทำได้ด้วยการสัมภาษณ์หรือให้ผู้ตอบตอบด้วยตนเอง สำหรับบทความนี้จะมุ่งเน้นที่การสร้างแบบสอบถามสำหรับผู้ตอบได้ตอบด้วยตนเอง มีการกล่าวถึง โครงสร้างของแบบสอบถาม ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม และข้อเด่นข้อด้อยของการใช้แบบสอบถามที่ให้ผู้ตอบตอบด้วยตนเอง เพื่อให้ นักวิจัยหรือผู้ที่สนใจสามารถสร้างแบบสอบถามที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างหรือประชากรเป้าหมาย อันจะนำมาซึ่งผลการวิจัยที่มีความถูกต้องและเชื่อถือได้มากที่สุด ดังรายละเอียดต่อไปนี้ [35]

2.5.2.1 โครงสร้างแบบสอบถาม

โครงสร้างของแบบสอบถาม ประกอบไปด้วย 3 ส่วนสำคัญ ดังนี้

1. หนังสือนำหรือคำชี้แจง โดยมากมักจะอยู่ส่วนแรกของแบบสอบถาม อาจมีจดหมายนำอยู่ด้านหน้าพร้อมคำขอบคุณ โดยคำชี้แจงมักจะระบุถึงจุดประสงค์ที่ให้ตอบแบบสอบถาม การนำคำตอบที่ได้ไปใช้ประโยชน์ คำอธิบายลักษณะของแบบสอบถาม วิธีการตอบแบบสอบถามพร้อมตัวอย่างพร้อมทั้งจบลงด้วยชื่อและที่อยู่ของผู้วิจัย หรืออาจเพิ่มความที่ระบุว่าผู้วิจัยจะไม่นำข้อมูลไปเปิดเผย
2. คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว คำตอบที่ได้จะเป็นข้อเท็จจริงของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น คำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ เป็นต้น การที่จะถามข้อมูลส่วนตัวอะไรบ้างนั้นขึ้นอยู่กับกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยคิดว่าตัวแปรที่สนใจจะศึกษานั้นมีอะไรบ้างที่เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว เพื่อที่จะถามเฉพาะข้อมูลส่วนตัวที่จำเป็นในการวิจัยเรื่องนั้นๆ เท่านั้น

3. คำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะหรือประเด็นที่จะวัด เช่น พฤติกรรม ปรากฏการณ์หรือความคิดเห็นของผู้ตอบในเรื่องนั้นๆ เป็นชุดคำถามที่ให้ผู้ตอบบอกถึงพฤติกรรม หรือปรากฏการณ์ หรือให้แสดงความคิดเห็นในด้านต่างๆ

2.5.2.2 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

การสร้างแบบสอบถามประกอบไปด้วยขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาคุณลักษณะที่จะวัด ผู้วิจัยจะต้องทราบว่าคุณลักษณะหรือประเด็นที่จะวัดมีอะไรบ้าง โดยอาจดูได้จากวัตถุประสงค์ของการวิจัย กรอบแนวความคิดหรือสมมติฐานการวิจัย จากนั้นจึงศึกษาคุณลักษณะหรือประเด็นที่จะวัดดังกล่าวให้เข้าใจอย่างละเอียดทั้งเชิงทฤษฎี และนิยามเชิงปฏิบัติการ ซึ่งอาจได้จากเอกสาร ตำราหรือผลการวิจัยต่าง ๆ ที่มีลักษณะเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน

ขั้นที่ 2 กำหนดประเภทของคำถาม ผู้วิจัยจะต้องพิจารณาประเภทของข้อคำถามที่จะวัดคุณลักษณะที่ต้องการ ซึ่งข้อคำถามในแบบสอบถามอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. คำถามปลายเปิด (Open Ended Question) เป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบสามารถตอบได้อย่างเต็มที่ คำถามปลายเปิดจะนิยมใช้กันมากในกรณีที่ผู้วิจัยไม่สามารถคาดเดาได้ล่วงหน้าว่าคำตอบจะเป็นอย่างไร หรือใช้คำถามปลายเปิดในกรณีที่ต้องการได้คำตอบเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างคำถามปลายปิด ตัวอย่างคำถามปลายเปิด เช่น ท่านตัดสินใจประกอบอาชีพค้าขาย เพราะ ....

2. คำถามปลายปิด (Close Ended Question) เป็นคำถามที่ผู้วิจัยมีแนวคำตอบไว้ให้ผู้ตอบเลือกตอบจากคำถามที่กำหนดไว้เท่านั้น คำตอบที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ล่วงหน้ามักได้มาจากการทดลองใช้คำถามในลักษณะที่เป็นคำถามปลายเปิด แล้วนำมาจัดกลุ่มของคำตอบ หรือได้มาจากการศึกษาผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงแนวความคิดของผู้วิจัยเอง และจากแหล่งข้อมูลอื่นๆ ซึ่งข้อคำถามแต่ละประเภทมีข้อเด่นข้อด้อย ดังนี้

ข้อเด่นของคำถามปลายเปิด

1. สามารถสร้างคำถามได้ง่าย
2. เปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นเต็มที่
3. คำตอบที่ได้จะตรงกับความรู้สึกนึกคิดของผู้ตอบมากกว่าคำถามปลายปิด

ข้อเด่นของคำถามปลายปิด

1. ไม่ต้องเสียเวลาในการสรุปประเด็นคำตอบ
2. คำตอบที่ได้รับจะจำกัดเฉพาะประเด็นที่เราสนใจศึกษาเท่านั้น
3. ผู้ตอบไม่ต้องเสียเวลาในการคิดหาคำตอบและเขียนเรียบเรียงคำตอบ

4. คำตอบปลายปิดช่วยให้ผู้ตอบไม่ค่อยรู้สึกลำบากใจในการตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่ไม่ต้องการจะตอบ เช่น รายได้

ข้อดีของคำถามปลายเปิด

1. คำตอบที่ได้จะมีความหลากหลายบางคำตอบก็ไม่อยู่ในประเด็นที่ผู้วิจัยสนใจ
2. เสียเวลาในการสรุปประเด็นคำตอบเพื่อนำมาลงรหัส
3. เสียเวลาในการคิดหาคำตอบ ซึ่งอาจทำให้เกิดความเบื่อหน่ายในการตอบคำถาม
4. บางคำถามผู้ตอบอาจมีความรู้สึกลำบากใจหรือไม่อยากตอบ เช่น รายได้ เป็นต้น

ข้อดีของคำถามปลายปิด

1. ผู้ตอบไม่มีอิสระในการตอบ เพราะถูกจำกัดให้เลือกตอบเฉพาะคำตอบที่มีให้เลือกเท่านั้น
2. ผู้วิจัยต้องเสียเวลาในการคิดหาคำตอบไว้ล่วงหน้าว่าผู้ตอบจะตอบอะไรบ้าง ซึ่งอาจไม่ตรงกับคำตอบของผู้ตอบ อาจแก้ไขได้โดยการมีคำตอบ “อื่นๆ โปรดระบุ” ไว้ด้วย

ขั้นที่ 3 การร่างแบบสอบถาม เมื่อผู้วิจัยทราบถึงคุณลักษณะหรือประเด็นที่จะวัด และกำหนดประเภทของข้อคำถามที่จะมีอยู่ในแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจึงลงมือเขียนข้อคำถามให้ครอบคลุมทุกคุณลักษณะหรือประเด็นที่จะวัด โดยเขียนตามโครงสร้างของแบบสอบถามที่ได้กล่าวไว้แล้ว และหลักการในการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1. ต้องมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนว่าต้องการจะถามอะไรบ้าง โดยจุดมุ่งหมายนั้นจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่จะทำ
2. ต้องสร้างคำถามให้ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ เพื่อป้องกันการมีข้อคำถามนอกประเด็นและมีข้อคำถามจำนวนมาก
3. ต้องถามให้ครอบคลุมเรื่องที่จะวัด โดยมีจำนวนข้อคำถามที่พอเหมาะไม่มากหรือน้อยเกินไป แต่จะมากหรือน้อยเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับพฤติกรรมที่จะวัด ซึ่งตามปกติพฤติกรรมหรือเรื่องที่จะวัดเรื่องหนึ่งๆ นั้นควรมีข้อคำถาม 25-60 ข้อ
4. การเรียงลำดับข้อคำถาม ควรเรียงลำดับให้ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน และแบ่งตามพฤติกรรมย่อย ๆ ไว้เพื่อให้ผู้ตอบเห็นชัดเจนและง่ายต่อการตอบ นอกจากนั้นต้องเรียงคำถามง่าย ๆ ไว้เป็นข้อแรก ๆ เพื่อชักจูงให้ผู้ตอบอยากตอบคำถามต่อ ส่วนคำตอบอาจจะน้อยลง ทำให้ตอบอย่างไม่ตั้งใจ ซึ่งจะส่งผลเสียต่อการวิจัยมาก
5. ลักษณะของข้อคำถามที่ดีของแบบสอบถามนั้น ควรมีลักษณะดังนี้
  - ข้อคำถามไม่ควรยาวจนเกินไป ควรใช้ข้อความสั้น กะทัดรัด ตรงกับวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับเรื่องที่วิจัย

- ข้อความ หรือภาษาที่ใช้ในข้อคำถามต้องชัดเจน เข้าใจง่าย
- ไม่ใช้คำถามนำหรือแนะให้ตอบ
- ไม่ถามเรื่องที่เป็นความลับเพราะจะทำให้ได้คำตอบที่ไม่ตรงกับข้อเท็จจริง
- ไม่ควรใช้ข้อคำถามที่มีความหมายกำกวมหรือข้อความที่ทำให้ผู้ตอบแต่ละคน

เข้าใจความหมายของข้อความไม่เหมือนกัน

- ไม่ถามในเรื่องที่รู้แล้ว หรือถามในสิ่งที่วัดได้ด้วยวิธีอื่น
- ข้อคำถามต้องเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง คือ ต้องคำนึงถึงระดับการศึกษา ความสนใจ

สภาพเศรษฐกิจ ฯลฯ

- ข้อคำถามหนึ่ง ๆ ควรถามเพียงประเด็นเดียว เพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจนและตรงจุดซึ่งจะง่ายต่อการนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

- คำตอบหรือตัวเลือกในข้อคำถามควรมีมากพอ หรือเหมาะสมกับข้อคำถามนั้น แต่ถ้าไม่สามารถระบุได้หมดก็ให้ใช้ว่า อื่น ๆ โปรดระบุ .....

- ควรหลีกเลี่ยงคำถามที่เกี่ยวกับค่านิยมที่จะทำให้ผู้ตอบไม่ตอบตามความเป็นจริง เช่น ท่านมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศหรือไม่

- คำตอบที่ได้จากแบบสอบถาม ต้องสามารถนำมาแปลงออกมาในรูปแบบของปริมาณและให้สถิติอธิบายข้อเท็จจริงได้ เพราะปัจจุบันนิยมให้คอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนั้นแบบสอบถามควรคำนึงถึงวิธีการประมวลผลข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ด้วย

ขั้นที่ 4 การปรับปรุงแบบสอบถาม หลังจากที่เราสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้ว ผู้วิจัยควรนำแบบสอบถามนั้นมาพิจารณาทบทวนอีกครั้งเพื่อหาข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไข และควรให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจแบบสอบถามนั้นด้วย เพื่อที่จะได้นำข้อเสนอแนะและข้อวิพากษ์วิจารณ์ของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

ขั้นที่ 5 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้เพื่อวิเคราะห์คุณภาพ เป็นการนำเอาแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างเล็ก ๆ เพื่อนำผลมาตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ซึ่งการวิเคราะห์หรือตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามได้หลายวิธี แต่ที่สำคัญมี 2 วิธี ได้แก่

1. ความเที่ยงตรง (Validity) หมายถึง เครื่องมือที่สามารถวัดได้ในสิ่งที่ต้องการวัด โดยแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

- ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) คือ การที่แบบสอบถามมีความครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือพฤติกรรมที่ต้องการวัดหรือไม่ ค่าสถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพ คือ ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา (IOC: Index of item Objective Congruence) หรือดัชนีความเหมาะสม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คนขึ้นไป ประเมินเนื้อหาของข้อคำถามเป็นรายข้อ

- ความเที่ยงตรงตามเกณฑ์ (Criterion-related Validity) หมายถึง ความสามารถของแบบวัดที่สามารถวัดได้ตรงตามสภาพความเป็นจริง แบ่งออกได้เป็นความเที่ยงตรงเชิงพยากรณ์และความเที่ยงตรงตามสภาพ สถิติที่ใช้วัดความเที่ยงตรงตามเกณฑ์ เช่น ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) ทั้งของ Pearson และ Spearman และค่า t-test เป็นต้น

- ความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) หมายถึงความสามารถของแบบสอบถามที่สามารถวัดได้ตรงตามโครงสร้างหรือทฤษฎี ซึ่งมักจะมีในแบบวัดทางจิตวิทยาและแบบวัดทางสติปัญญา สถิติที่ใช้วัดความเที่ยงตรงตามโครงสร้างมีหลายวิธี เช่น การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) การตรวจสอบในเชิงเหตุผล เป็นต้น

2. ความเชื่อมั่น (Reliability) หมายถึง เครื่องมือที่มีความคงเส้นคงวา นั่นคือ เครื่องมือที่สร้างขึ้นให้ผลการวัดที่แน่นอนคงที่ จะวัดกี่ครั้งผลจะได้เหมือนเดิม สถิติที่ใช้ในการหาค่าความเชื่อมั่นมีหลายวิธีแต่นิยมใช้กัน คือ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ คอนบาร์ช (Conbach's Alpha Coefficient : α Coefficient) ซึ่งจะใช้สำหรับข้อมูลที่มีการแบ่งระดับการวัดแบบประมาณค่า (Likert Scale)

ขั้นที่ 6 ปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ ผู้วิจัยจะต้องทำการแก้ไขข้อบกพร่องที่ได้จากการวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถาม และตรวจสอบความถูกต้องของถ้อยคำหรือสำนวน เพื่อให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์และมีคุณภาพ ผู้ตอบอ่านเข้าใจได้ตรงประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการ ซึ่งจะทำให้ผลงานวิจัยเป็นที่น่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 7 จัดพิมพ์แบบสอบถาม จัดพิมพ์แบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วเพื่อนำไปใช้จริงในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย โดยจำนวนที่จัดพิมพ์ควรมากกว่าจำนวนเป้าหมายที่ต้องการเก็บรวบรวมข้อมูลและควรมีการพิมพ์สำรองไว้ในกรณีที่แบบสอบถามเสียหรือสูญหายหรือผู้ตอบไม่ตอบกลับ

2.5.2.3 ข้อเด่นและข้อด้อยของการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

การใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีข้อเด่นและข้อด้อยที่ต้องพิจารณาประกอบในการเลือกใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อเด่นของการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม มีดังนี้คือ

- ถ้าตัวอย่างมีขนาดใหญ่ วิธีการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จะมีวิธีการที่สะดวกและประหยัดกว่าวิธีอื่น

- ผู้ตอบมีเวลาตอบมากกว่าวิธีการอื่น

- ไม่จำเป็นต้องฝึกรวมพนักงานเก็บข้อมูลมากเหมือนกับวิธีการสัมภาษณ์หรือวิธีการสังเกต

- ไม่เกิดความลำเอียงอันเนื่องมาจากการสัมภาษณ์หรือการสังเกตเพราะผู้ตอบเป็นผู้ตอบข้อมูลเอง

- สามารถส่งแบบสอบถามให้ผู้ตอบทางไปรษณีย์ได้
  - ประหยัดค่าใช้จ่ายในการเก็บข้อมูล
2. ข้อดีของการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม มีดังนี้คือ
- ในกรณีที่ส่งแบบสอบถามให้ผู้ตอบทางไปรษณีย์ มักจะได้แบบสอบถามกลับคืนมาน้อย และต้องเสียเวลาในการติดตาม อาจทำให้ระยะเวลาการเก็บข้อมูลล่าช้ากว่าที่กำหนดไว้
  - การเก็บข้อมูลโดยวิธีการใช้แบบสอบถามจะใช้ได้เฉพาะกับกลุ่มประชากรเป้าหมายที่อ่าน และเขียนหนังสือได้เท่านั้น
  - จะได้ข้อมูลจำกัดเฉพาะที่จำเป็นจริง ๆ เท่านั้น เพราะการเก็บข้อมูลโดยวิธีการใช้แบบสอบถามจะต้องมีคำถามจำนวนน้อยข้อที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้
  - การส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ หน่วยตัวอย่างอาจไม่ได้เป็นผู้ตอบแบบสอบถามเองก็ได้ ทำให้คำตอบที่ได้มีความคลาดเคลื่อนไม่ตรงกับความจริง
  - ถ้าผู้ตอบไม่เข้าใจคำถามหรือเข้าใจคำถามผิด หรือไม่ตอบคำถามบางข้อ หรือไม่ไตร่ตรองให้รอบคอบก่อนที่จะตอบคำถาม ก็จะทำให้ข้อมูลมีความคลาดเคลื่อนได้ โดยที่ผู้วิจัยไม่สามารถย้อนกลับไปสอบถามหน่วยตัวอย่างนั้นได้อีก
  - ผู้ที่ตอบแบบสอบถามกลับคืนมาทางไปรษณีย์ อาจเป็นกลุ่มที่มีลักษณะแตกต่างจากกลุ่มผู้ที่ไม่ตอบแบบสอบถามกลับคืนมา ดังนั้นข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์จะมีความลำเอียงอันเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างได้การใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีทั้งข้อเด่นข้อด้อย ดังนั้นการเลือกใช้จึงขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ระยะเวลาและงบประมาณที่ใช้ในการทำวิจัย ประชากรเป้าหมาย ลักษณะข้อมูลที่ต้องการ และอื่นๆ ซึ่งผู้วิจัยจะต้องนำมาพิจารณาประกอบกันเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีคุณภาพและนำข้อมูลที่ได้ไปใช้วิเคราะห์ข้อมูลและสามารถตอบปัญหาวิจัยได้อย่างถูกต้องและน่าเชื่อถือ [35]

2.5.3 การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือวิจัย

ตัวชี้วัดคุณค่าของเครื่องมือวิจัยอยู่ที่เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นหลักว่ามีคุณภาพหรือไม่ ถ้าหากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไม่มีคุณภาพ ผลสรุปที่ได้ก็เชื่อถือไม่ได้ ดังนั้นผู้วิจัยจะต้องคำนึงถึงการหาคุณภาพหรือการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยเป็นสำคัญ [36]

2.5.3.1 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

สิ่งที่สำคัญที่สุดในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย คือ การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ว่าสื่อ่นั้นมีความเหมาะสม ถูกต้อง หรือสอดคล้องกับปัญหา เนื้อหา จุดประสงค์ วัตถุประสงค์ของข้อมูลตัวอย่างหรือไม่ วิธีการตรวจสอบสามารถทำได้โดย ให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้ที่มี

ประสบการณ์ในเรื่องนั้น ๆ อย่างน้อยที่สุด 3 คน ได้อ่านหรือตรวจสอบว่า เครื่องมือนั้นดี เหมาะสม ใช้ได้หรือไม่ มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือตามเจตนาของผู้สร้างหรือไม่

2.5.3.2 ขั้นตอนในการตรวจสอบคุณภาพ นำเครื่องมือวิจัยที่สร้างขึ้น พร้อมวัตถุประสงค์การวิจัย พร้อมนิยามศัพท์และแบบแสดงความคิดเห็น นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ

ตัวอย่างเช่น

คำชี้แจง : ให้ท่านผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นของท่านที่มีต่อเครื่องมือวิจัย โดยใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องทางขวามือของรายการที่กำหนด ว่ามีความเหมาะสม สอดคล้อง กับแนวทางการแก้ปัญหาที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์การวิจัยหรือไม่ พร้อมกับเขียนข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยด้วย

1. นำรายการที่ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นมาให้ค่าน้ำหนักคะแนน ถ้าเหมาะสมได้ ค่าน้ำหนัก +1 ถ้าไม่แน่ใจ ได้ค่าน้ำหนัก 0 และถ้าไม่เหมาะสม ได้ค่าน้ำหนัก -1

2. บันทึกค่าน้ำหนักคะแนนแต่ละคน และทำการวิเคราะห์หาค่า IOC ดังตัวอย่างแบบบันทึก จากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	หมายถึง	ดัชนีความสอดคล้อง
	$\sum R$	หมายถึง	รวมค่าน้ำหนักของผู้เชี่ยวชาญ
	N	หมายถึง	จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ตอบทั้งหมด

ตารางที่ 2.1 ตารางพิจารณาความสอดคล้องของแบบสอบถาม

รายการที่ประเมิน ชุดที่..แบบที่..เล่มที่..แผนกที่..	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่					ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5		
1.....	+1	0	-1	+1	+1	0.4	ปรับปรุง/แก้ไข
2.....	+1	+1	+1	0	+1	0.8	ใช้ได้
3.....	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
4.....	-1	-1	0	+1	+1	0	ตัดทิ้ง
..							

หมายเหตุ ค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่าใช้ได้

2.5.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ (Satisfaction) เป็นทัศนคติที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปร่างได้ การที่เราจะทราบว่า บุคคลมีความพึงพอใจหรือไม่ สามารถสังเกตโดยการแสดงออกที่ค่อนข้างสลับซับซ้อน จึงเป็นการยากที่จะวัดความพึงพอใจโดยตรง แต่สามารถวัดได้โดยทางอ้อมโดยการวัดความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้น และการแสดงความคิดเห็นนั้นจะต้องตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงจึงสามารถวัดความพึงพอใจนั้นได้ พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 กล่าวไว้ว่า “พึง” เป็นคำช่วยกริยาอื่น หมายความว่า “ควร” เช่น พึงใจ หมายความว่า พอใจ ชอบใจ และคำว่า “พอ” หมายความว่า เท่าที่ ต้องการ เต็มความต้องการ ถูกชอบ เมื่อนำคำสองคำมาผสมกัน “พึงพอใจ” จะหมายถึง ชอบใจ ถูกใจ ตามที่ต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับ Wolman อ้างถึงใน: ภนิตา ชัยปัญญา [37] ที่ว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่ได้รับความสำเร็จตามมุ่งหวังและความต้องการ

วิรุฬ พรรณเทวี [38] ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกภายในจิตใจของมนุษย์ที่ไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลว่าจะคาดหวังกับสิ่งหนึ่ง สิ่งใดอย่างไร ถ้าคาดหวังหรือมีความตั้งใจมาก และได้รับการตอบสนองด้วยดี จะมีความพึงพอใจมาก แต่ในทางตรงกันข้ามอาจผิดหวังหรือไม่พึงพอใจเป็นอย่างยิ่งเมื่อไม่ได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตนตั้งใจไว้ว่าจะมีมากหรือน้อย

กาญจนา อรุณสุขขุจิ [39] กล่าวว่า ความพึงพอใจของมนุษย์ เป็นการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปร่างได้ การที่เราจะทราบว่าบุคคลมีความพึงพอใจหรือไม่สามารถสังเกตโดยการแสดงออกที่ค่อนข้างสลับซับซ้อนและต้องมีสิ่งเร้าที่ตรงต่อความต้องการของบุคคลจึงจะทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจ ดังนั้นการสร้างสิ่งเร้าจึงเป็นแรงจูงใจของบุคคลนั้นให้เกิดความพึงพอใจในงานนั้น

2.5.4.1 การวัดความพึงพอใจ

การวัดความพึงพอใจนั้น บุญเรือง ขจรศิลป์ [40] ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า ทักษะคิดหรือเจตคติเป็นนามธรรมเป็นการแสดงออกค่อนข้างซับซ้อน จึงเป็นการยากที่จะวัดทักษะคิดได้โดยตรง แต่เราสามารถที่จะวัดทักษะคิดได้โดยอ้อม โดยวัดความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้นแทน ฉะนั้นการวัดความพึงพอใจก็มีขอบเขตที่จำกัดด้วย อาจมีความคลาดเคลื่อนขึ้นถ้าบุคคลเหล่านั้นแสดงความคิดเห็นไม่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง ซึ่งความคลาดเคลื่อนเหล่านี้ย่อมเกิดขึ้นได้เป็นธรรมดาของการวัด

ภนิกา ชัยปัญญา [37] กล่าวว่า การวัดความพึงพอใจนั้นสามารถทำได้หลายวิธี ดังต่อไปนี้

1. การใช้แบบสอบถาม โดยผู้ออกแบบสอบถามทำเพื่อต้องการทราบความคิดเห็นซึ่งสามารถกระทำได้ในลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือก หรือตอบคำถามอิสระ คำถามดังกล่าวอาจถามความพอใจในด้านต่าง ๆ
2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการวัดความพึงพอใจทางตรง ซึ่งต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่ดีจะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง
3. การสังเกต วิธีนี้เป็นการวัดความพึงพอใจโดยการเฝ้ามองพฤติกรรมของบุคคลเป้าหมายไม่ว่าจะแสดงออกจากการพูดจา กริยา ท่าทาง วิธีนี้ต้องอาศัยการกระทำอย่างจริงจัง และสังเกตอย่างมีระเบียบแบบแผน

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อัปสร เสถียรทิพย์ [41] ศึกษาเกี่ยวกับความสนใจและพฤติกรรมการเปิดรับข่าวจากสื่อมวลชนของเด็กจากการศึกษาพบว่า โทรทัศน์เป็นสื่อที่กลุ่มตัวอย่างสนใจในการเปิดรับมากที่สุด รองมาคือวิทยุและหนังสือพิมพ์ ปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนทางด้านความน่าเชื่อถือของการนำเสนอ นั้น กลุ่มตัวอย่างเชื่อถือสื่อโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือสื่อหนังสือพิมพ์และวิทยุ

จิตประภา ศรีอ่อน [42] จากการศึกษาพฤติกรรมการใช้เวลาวันหยุดของคนหูหนวกในกรุงเทพมหานคร พบว่า คนหูหนวกมีวันหยุด 1-2 วันในหนึ่งสัปดาห์ มีกิจกรรมในวันหยุด 6 ประเภท ได้แก่ งานส่วนตัว งานบ้าน การเรียน การทำงาน การบำเพ็ญประโยชน์และศาสนา และกิจกรรมยามว่าง คนหูหนวกร้อยละ 68.90 ทำกิจกรรมยามว่างในวันหยุด โดยกิจกรรมยามว่างมีทั้งในและนอกบ้าน กิจกรรมยามว่างในบ้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ดูโทรทัศน์ นั่งคุยกัน อ่านหนังสือพิมพ์ และหนังสือประเภทต่างๆ

Sendelbaugh (อ้างถึงใน Bruce A. Austin) [43] ทำการศึกษาในเขตพื้นที่ชิคาโก พบว่า ผู้บกพร่องทางการได้ยินมีการใช้เวลารับชมรายการโทรทัศน์มากกว่าคนปกติ กล่าวคือ คนปกติใช้เวลารับชมรายการโทรทัศน์เฉลี่ยคนละ 20.4 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ผู้บกพร่องทางการได้ยินใช้เวลารับชมรายการโทรทัศน์เฉลี่ยคนละ 31.0 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และคนหูหนวกใช้เวลารับชมรายการโทรทัศน์เฉลี่ยคนละ 36.7 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

สมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย [44] จากการเปิดเผยผลสำรวจความต้องการของคนหูหนวกต่อความต้องการที่มีล่ามภาษามือ ในการสัมมนา เรื่อง แนวคิดและข้อเสนอของผู้ประกอบกิจการโทรทัศน์ในการจัดบริการล่ามภาษามือ พบว่า จากกลุ่มตัวอย่าง 187 คน อายุ 19-74 ปี มีความต้องการให้มีล่ามภาษามือในรายการข่าวท้องถิ่น ร้อยละ 71.70 ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ร้อยละ 46.50 รายการเกี่ยวกับสุขภาพ ร้อยละ 36.90 รายการเกี่ยวกับกฎหมาย ร้อยละ 36.40 รายการแข่งขันกีฬา ร้อยละ 28.30 รายการสารคดี ท่องเที่ยว และละคร ร้อยละ 21.90 รายการอาหาร 21.40 รายการข่าวพระราชสำนัก ร้อยละ 13.90 รายการเพลง ร้อยละ 7.00 รายการเกมโชว์ ร้อยละ 5.90 และรายการธรรม ร้อยละ 3.20 นอกจากนี้คนหูหนวกยังเสนอให้จอล่ามที่บรรยายภาษามือในโทรทัศน์มีการขยายความกว้างให้เป็น 1 ใน 3 ของจอภาพเหมือนกับต่างประเทศ และควรมีคำบรรยายภาพเพื่อให้คนหูหนวกที่มีประมาณกว่า 300,000 คนทั่วประเทศเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร โดยรายการที่จำเป็นต้องมีล่ามภาษามือคือ รายการข่าวภัยพิบัติ และการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน เพราะที่ผ่านมามีต้องอาศัยคนในครอบครัวอธิบายให้เข้าใจและหากคนในครอบครัวไม่สามารถใช้ภาษามือก็จะเป็นอุปสรรคในการสื่อความหมายของคนหูหนวกได้

อุทัย วรรณกุล [44] ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการสารสนเทศ ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดแพร่ พบว่า นักเรียนมีความต้องการรายการโทรทัศน์ประเภทข่าวเหตุการณ์บ้านเมืองมากที่สุด เนื่องจากรายการข่าวทำให้ทราบเหตุการณ์ความเป็นไปต่าง ๆ ของสังคม จึงทำให้ได้รับความต้องการมากกว่ารายการรูปแบบอื่น

Denish Burnharm และคณะ [46] ได้ศึกษาเรื่อง Survey of Television Caption Usage in Australia in November, 2000 โดยศึกษาจากผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ด้วยการใช้แบบสอบถามที่มีผู้ส่งกลับมาจำนวน 1,389 ราย จากการจัดส่ง 8,000 ราย พบว่า ผู้บกพร่องทางการได้ยินในออสเตรเลียเลือกรับชมรายการข่าวและสถานการณ์ปัจจุบันมากที่สุด ถึงร้อยละ 94 รองลงมาคือ ภาพยนตร์ ร้อยละ 80 สารบันเทิง ร้อยละ 72 และส่วนใหญ่ชมรายการโทรทัศน์ประกอบกับตัวอักษรบรรยายภาพ

สิรินันท์ สุรไพฑูรย์ [47] ได้ศึกษาเกี่ยวกับนักเรียน โรงเรียน โสตศึกษา จังหวัดขอนแก่น มีความต้องการล่ามภาษามือประกอบรายการโทรทัศน์ ด้านรูปแบบกรอบล่ามในจอโทรทัศน์ที่นักเรียนต้องการสูงที่สุด คือ สีเหลี่ยมผืนผ้า และจากการศึกษาดำเนินการของล่ามภาษามือในจอโทรทัศน์พบว่า บริเวณที่ผู้ชมชอบมากที่สุด คือ มุมล่างซ้าย และมุมล่างขวา เพราะระดับตำแหน่งสายตา และความคุ้นเคยในการมอง จึงทำให้มุมล่างซ้ายเป็นตำแหน่งที่ต้องการมากกว่าตำแหน่งอื่น

นิภา เพียรเลิศ [48] ศึกษา รูปแบบของกรอบภาพล่ามบนจอโทรทัศน์ พบว่า รูปแบบของกรอบภาพล่ามอาจมีลักษณะเป็นลักษณะวงกลม วงรี หรือภาพสี่เหลี่ยม แต่กรอบภาพลักษณะสี่เหลี่ยมผืนผ้ามีคะแนนมากที่สุดเหตุผลคงเป็นเพราะรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ามีพื้นที่ในการมองที่มาก ทำให้มองเห็นล่ามชัดเจน

ไววุฒิ วุฒิอรธสาร [49] จากการศึกษาคำบรรยายที่เหมาะสมสำหรับการรับรู้ภาพยนตร์ของคนหูหนวก พบว่า คำบรรยายต้นแบบ 1 และคำบรรยายต้นแบบ 2 สามารถทำให้คนหูหนวกรับรู้ภาพยนตร์เพิ่มขึ้น โดยพบว่า ค่าเฉลี่ยการรับรู้ภาพยนตร์ที่มีคำบรรยาย มีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยการรับรู้ภาพยนตร์ที่ไม่มีคำบรรยาย ทั้งในกลุ่มคนหูหนวกระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับมหาวิทยาลัย โดยภาพยนตร์ที่มีคำบรรยายมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ 17.66 คะแนน ส่วนภาพยนตร์ที่ไม่มีคำบรรยายมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ 14.60 คะแนน นอกจากนี้จากการทดสอบคำบรรยายอักษรภาษาไทยที่เหมาะสมกับผู้พิการทางการได้ยินในด้านรูปแบบตัวอักษร โดยพิจารณาเอกลักษณ์ของตัวอักษรภาษาไทย คือ หัวอักษร จึงออกแบบการทดลองโดยใช้คำบรรยายจากตัวอักษรภาษาไทยชนิดมีหัว พบว่ารูปแบบฟอนท์ Cordia ให้ผลการรับรู้ของผู้พิการทางการได้ยินได้ดีที่สุด ด้านขนาดของตัวอักษร พบว่าคำบรรยายจากอักษรภาษาไทยขนาด $\frac{1}{2}$ นิ้ว ให้ผลการรับรู้ของผู้พิการทางการได้ยินได้ดีที่สุด ส่วนทางด้านสีของตัวอักษร พบว่าสีของตัวอักษร ที่เป็นกลุ่มของสีอ่อน คือสีขาว ให้ผลการรับรู้ได้ดีที่สุด

จากการศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยพบว่า ผู้บกพร่องทางการได้ยินและการสื่อความหมายมีความต้องการรับรู้ข่าวสาร เหตุบ้านการเมือง รวมทั้งการแจ้งเหตุต่างๆ ผ่านทางสื่อโทรทัศน์โดยต้องการให้มีรูปแบบที่ผู้บกพร่องทางการได้ยินสามารถเข้าถึงได้ ด้วย อีกทั้งรายการโทรทัศน์ในปัจจุบันยังไม่เอื้อต่อการรับชมของผู้พิการประเภทนี้นัก ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาอย่างละเอียดเกี่ยวกับทฤษฎีที่สำคัญเพื่อนำมาใช้ในการผลิตรายการที่มีรูปแบบตรงตามความต้องการและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้บกพร่องทางการได้ยินและการสื่อความหมาย ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยในครั้งนี้